

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων – Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων - Πανεπιστήμιο Πειραιά

Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

Εδαφική Συνεργασία και ΟΤΑ –
Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας
Ελλάδα – Ιταλία 2007 – 2013

Παντελής Δ. Καραπιέρης

Κόρινθος, Νοέμβριος 2016

**Department of Political Studies and International Relations - University of
Peloponnese**

Department of Economics - Democritus University of Thrace

Department of Economics - Aristotle University of Thessaloniki

Department of Business Administration - University of Piraeus

**Interuniversity Interdepartmental
Master Program in «Local and Regional Government and
Development»**

**“Territorial Cooperation and
Local Government Organizations –
European Territorial Cooperation Programme
Greece – Italy 2007 – 2013”**

Pantelis D. Karapiperis

Corinth, November 2016

Στις γυναίκες της ζωής μου, Χείβη & Έλενα

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου που με στήριξε όλο αυτό το διάστημα, τόσο οικονομικά όσο και ψυχολογικά για να ανταπεξέλθω στις υποχρεώσεις αυτού του Μεταπτυχιακού. Επίσης, ένα μεγάλο ευχαριστώ στους συμφοιτητές μου για την στήριξη και την υποστήριξη που έλαβα από αυτούς.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές μου και ιδίως τον επιβλέποντα της Διπλωματικής Εργασίας, κύριο Ελευθέριο Τοπάλογλου, για την απίστευτη εμπιστοσύνη που μου έδειξε και την αμέριστη βοήθεια που μου παρείχε όλη αυτή τη χρονιά.

Περίληψη

Σημαντικοί όροι: εδαφική συνεργασία, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά & Επενδυτικά Ταμεία, Interreg, Πρόγραμμα Εδαφικής Συνεργασίας Ελλάδα – Ιταλία 2007 – 2013.

Η έννοια της εδαφικής συνεργασίας αποτέλεσε και αποτελεί αδιαμφισβήτητα βασικό πυλώνα της προσπάθειας για την επίτευξη των στόχων της πολιτικής συνοχής, συμβάλλοντας καθοριστικά στη διασφάλιση και ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας ενώ παράλληλα δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες επίλυσης των κοινών προβλημάτων μεταξύ των συνεργαζόμενων χωρών, μέσα από την σωστή αξιοποίηση των ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων που προσφέρουν τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας – Interreg.

Το INTERREG συνέβαλλε σημαντικά στη διάχυση της ιδέας περί εδαφικής συνεργασίας στο διασυνοριακό, διαπεριφερειακό και διεθνικό επίπεδο αλλά και στην αποκαλούμενη ως «ευρωπαϊκοποίηση» του χωρικού σχεδιασμού. Αναζητώντας κανείς την «ευρωπαϊκή» προστιθέμενη αξία του Προγράμματος INTERREG, θα μπορούσε να την εντοπίσει στα επιπρόσθετα αποτελέσματα της αναπτυξιακής προσπάθειας που καταβάλλουν οι εθνικές και περιφερειακές αρχές δίχως την κοινοτική χρηματοδότηση.

Η προστιθέμενη αξία της εδαφικής συνεργασίας μπορεί να προκύψει μέσα από δύο κυρίως διαδικασίες, (α) από την επιθυμία αντιμετώπισης ενός περιφερειακού ζητήματος σ' ένα υψηλότερο επίπεδο χωρικού σχεδιασμού το οποίο δεν περιορίζεται στα σύνορα ενός κράτους και (β) από την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών, που οδηγούν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των τοπικών και περιφερειακών χωρικών πολιτικών.

Abstract

Keywords: Territorial Cooperation, Local Government Authorities, European Structural & Investment Funds, Interreg, European Territorial Cooperation Programme Greece – Italy 2007 – 2013.

The territorial cooperation has been and is undoubtedly a key pillar of the effort to achieve the cohesion policy objectives, contributing decisively to safeguarding and exchanging experiences and expertise while creating favorable conditions for solving common problems among the participating countries, through the proper use of European financing tools offered by the European Territorial Cooperation Programmes - Interreg.

The INTERREG Programme contributes significantly to the diffusion of the idea of territorial cooperation in cross-border, interregional and transnational level but also referred to as '*Europeanization*' of spatial planning. Seeking someone the 'European' added value of INTERREG Programme, could locate the additional effects of the development efforts made by national and regional authorities without any Community financing.

The added value of territorial cooperation can occur through two main processes, (a) the desire to tackle a regional problem to a higher level spatial planning which is not limited to the borders of a state and (b) the exchange of expertise and good practices that lead to improvement of the efficiency and effectiveness of local and regional spatial policies.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	10
Κεφάλαιο 1: Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία	11
Κεφάλαιο 2: Η Στρατηγική «Ευρώπη 2020»	16
Κεφάλαιο 3: Ευρωπαϊκά Επενδυτικά & Διαρθρωτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ)	19
3.1. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)	19
3.2. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)	21
3.3. Ταμείο Συνοχής	23
3.4. Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).....	24
3.5. Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ).....	25
3.6. Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης (Urban Development Funds).....	26
3.7. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (European Investment Bank).....	28
Κεφάλαιο 4: Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας «Ελλάδα- Ιταλία 2007 – 2013»	30
4.1. «Ελλάδα – Ιταλία 2007 – 2013».....	30
4.2. Στρατηγικοί Στόχοι	31
4.3. Άξονες Προτεραιότητας	33
4.4. Προϋπολογισμός του Προγράμματος	39
4.5. Κριτήρια επιλεξιμότητας των προτάσεων προς υλοποίηση	40
Κεφάλαιο 5: URBANETS	44
5.1. Το έργο “URBANETS”	44
5.2. Υπόβαθρο του έργου.....	46
5.3. Στόχος του Έργου	47

5.4. Αποτελέσματα και οφέλη από την υλοποίηση του έργου	51
Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα.....	60
Βιβλιογραφία.....	65
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Η περιοχή μελέτης του έργου.....	72

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Οι επιλέξιμες περιοχές του Προγράμματος Ελλάδα – Ιταλία 2007 – 2013...	30
Εικόνα 2: Οι Άξονες του Προγράμματος Ελλάδα – Ιταλία 2007 – 2013	36
Εικόνα 3: Το Έργο URBANETS.....	44
Εικόνα 4: Το Έργο URBANETS.....	45
Εικόνα 5: Περιοχή Μελέτης Δήμου Ηγουμενίτσας	46
Εικόνα 6: Απεικόνιση των ροών επί της οδού 28ης Οκτωβρίου	48
Εικόνα 7: Απεικόνιση των ροών επί της οδού Εθνικής Αντίστασης	49
Εικόνα 8: Απεικόνιση των ροών επί της οδού Κύπρου.....	50
Εικόνα 9: Απεικόνιση των ροών επί της οδού 49 Μαρτύρων.....	51
Εικόνα 10: Η πληροφοριακή Πύλη του Έργου	53
Εικόνα 11: Το υπάρχον κυκλοφοριακό μοντέλο της Ηγουμενίτσας.....	54
Εικόνα 12: Μετρήσεις "θορύβου" στην Ηγουμενίτσα.....	56
Εικόνα 13: Χαρτογράφηση "θορύβου" στην Ηγουμενίτσα	58

Εισαγωγή

Η έννοια της εδαφικής συνεργασίας αποτέλεσε και αποτελεί αδιαμφισβήτητα βασικό πυλώνα της προσπάθειας για την επίτευξη των στόχων της πολιτικής συνοχής, συμβάλλοντας καθοριστικά στη διασφάλιση και ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας ενώ παράλληλα δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες επίλυσης των κοινών προβλημάτων μεταξύ των συνεργαζόμενων χωρών. Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, η εδαφική συνοχή αποτελεί πλέον έναν από τους βασικούς στόχους της ΕΕ.

Στόχος της εδαφικής συνοχής είναι η εξασφάλιση αρμονικής, βιώσιμης και πολυκεντρικής ανάπτυξης, συμπληρώνοντας και ενισχύοντας ταυτόχρονα την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Στο περιεχόμενο που δίνεται στην έννοια της εδαφικής συνοχής, αυτή συνδέεται με την ανάγκη για διαμόρφωση ολοκληρωμένων χωρικών πολιτικών, αναγνωρίζοντας την σημασία της ενεργοποίησης του αναπτυξιακού δυναμικού των περιφερειών μέσα από μια «τοποκεντρική προσέγγιση» (place-based approach).

Στο πλαίσιο αυτό, η ενσωμάτωση της εδαφικής διάστασης σε κάθε στάδιο και επίπεδο του αναπτυξιακού προγραμματισμού, σε συνδυασμό με τη δικτύωση και τη συνεργασία μεταξύ των συνοριακών ή μη περιφερειών, διασφαλίζει την ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας και δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες χωρικής ανάπτυξης και χωρικής συνοχής, ειδικά σ' έναν κόσμο που γίνεται λόγω της τεχνολογικής εξέλιξης ολοένα και πιο διασυνδεδεμένος οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά (Τοπάλογλου, 2011).

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τα βασικά χαρακτηριστικά του Διασυνοριακού Προγράμματος Συνεργασίας της Προγραμματικής Περιόδου 2007 – 2013 “EUROPEAN TERRITORIAL COOPERATION PROGRAMME GREECE – ITALY 2007 – 2013” (Διασυνοριακό Πρόγραμμα Συνεργασίας Ελλάδα – Ιταλία 2007 – 2013). Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος γίνεται αναφορά σε ένα υλοποιημένο από το Δήμο Ηγουμενίτσας έργο με τίτλο “*Βιώσιμη διαχείριση αστικών δικτύων με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών - Sustainable Management of Urban Networks with the use of ICT*” – URBANETS” και στα οφέλη του για τους φορείς και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο της πόλης της Ηγουμενίτσας, στην Περιφέρεια Ηπείρου.

Κεφάλαιο 1: Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία

Στην Προγραμματική περίοδο 2007 – 2013 η Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία αναδείχθηκε ως Στόχος της Πολιτικής Συνοχής, μαζί με τη Σύγκλιση και την Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση και παρείχε ένα πλαίσιο για την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ φορέων από διαφορετικές χώρες σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Με έναν κοινοτικό προϋπολογισμό που αγγίζει τα 7,8 δισεκατομμύρια ευρώ για τα εσωτερικά σύνορα και ανεβαίνει στα 9,4 δισεκατομμύρια, αν συνυπολογίσει κανείς και τη χρηματοδότηση της διασυνοριακής συνεργασίας στο πλαίσιο του IPA και του ENPI, είναι εμφανές ότι η εδαφική συνεργασία έχει έναν ενισχυμένο ρόλο, ο οποίος εκφράζεται με 75 διασυνοριακά έργα (συμπεριλαμβανομένων εκείνων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ), 13 διακρατικά Προγράμματα, ένα διαπεριφερειακό Πρόγραμμα και τρία δίκτυα¹.

Η «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία», ως ένας από τους τρεις βασικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πολιτική συνοχής κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013, διαμορφώθηκε σύμφωνα με την «Εδαφική Ατζέντα» (Λειψία 2007), την «Πράσινη Βίβλο για την Εδαφική Συνοχή», τον «Ευρωπαϊκό Όμιλο Εδαφικής Συνεργασίας» (ΕΟΕΣ), τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», το «μέσο Προενταξιακής Βοήθειας» (IPA) και το «Ευρωπαϊκό Μέσο Γειτνίασης» (ENPI).

Η καθιέρωση της ενιαίας αγοράς αφήνει περισσότερο εκτεθειμένες τις εθνικές οικονομίες στον ανταγωνισμό, δεδομένου ότι τα κράτη αδυνατούν να ασκήσουν πολιτικές για την προστασία της εγχώριας παραγωγής τους. Σε τέτοιες συνθήκες διεθνούς ανταγωνισμού είναι αναγκαίο να ενδυναμωθεί το παραγωγικό δυναμικό κάθε περιοχής, προκειμένου να αναπτύξει και να αξιοποιήσει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματά της. Η σημασία της τοπικής – ενδογενούς ανάπτυξης έχει αναγνωριστεί από την ΕΕ και τα κράτη μέλη, από τις αρχές ήδη της δεκαετίας του 1980. Οι πολιτικές

¹ REGULATION (EC) No 1638/2006 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 24 October 2006 laying down general provisions establishing a European Neighborhood and Partnership Instrument <http://www.interreg.gr/images/nomothesia-en/1638%202006.pdf>

και τα μέσα προώθησης της ενδογενούς ανάπτυξης ενισχύθηκαν στο πλαίσιο που διαμορφώθηκε με την υιοθέτηση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης και την αναμόρφωση των Διαρθρωτικών Ταμείων, καθώς και με τις μεταρρυθμίσεις που έφερε η συνθήκη του Μάαστριχτ, αλλά και με αυτές που ακολούθησαν αργότερα (Χριστοφάκης, 2001).

Στο πλαίσιο αυτών, η Ε.Ε. δύναται να άρει τα εμπόδια που δημιουργούν τα σύνορα και να δημιουργήσει σχέσεις αλληλεπίδρασης (ενδεχομένως και αλληλεξάρτησης) μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών με στόχο την ολοκλήρωση του ευρωπαϊκού κοινοτικού χώρου. Ως προς τα προγράμματα και τις δράσεις τους, μέσα από την πολιτική της Διασυνοριακής Συνεργασίας, τα πιο σημαντικά είναι το πρόγραμμα του Interreg, το οποίο στηρίζεται σε ένα στόχο οικονομικής και κοινωνικής συνοχής μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών που γειτνιάζουν, με στόχο την επιτάχυνση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης (Τοπάλογλου – Πετράκος, 2008). Η Κοινοτική Πρωτοβουλία INTERREG εντάσσεται στην ευρύτερη φιλοσοφία του στόχου της προαγωγής των περιφερειακών κόμβων ανταγωνισμού και καινοτομίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Πρωτοβουλία INTERREG εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 1990 και αποτέλεσε από τότε το βασικότερο χρηματοδοτικό εργαλείο υποστήριξης της εδαφικής συνεργασίας ανάμεσα σε διαφορετικές περιφέρειες και κράτη της ΕΕ. Μέσα από την Πρωτοβουλία αυτή, υπογραμμίστηκε η σημασία της εδαφικής συνεργασίας μέσα από συγκεκριμένα προγράμματα και εγκαθιδρύθηκε ένα Δίκτυο Παρατήρησης για τον Ευρωπαϊκό Χώρο (ESPON). Αποτελεί το νομικό και θεσμικό πλαίσιο σε διεθνές, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και το νομικό πλαίσιο που στηρίζεται στην Κοινοτική ή Εθνική νομοθεσία που θα ενθαρρύνει την Διασυνοριακή Συνεργασία και τους στόχους (Τοπάλογλου – Πετράκος, 2008).

Παρά το γεγονός ότι το INTERREG αντιπροσωπεύει μόλις το 2,5% του προϋπολογισμού των Διαρθρωτικών Ταμείων για την περίοδο 2007-2013, αποτελεί για την ΕΕ ένα σημαντικό εργαλείο για τη εδαφική συνοχή, καθώς ενθαρρύνει την αρμονική, ισορροπημένη και αειφόρο χωρική ανάπτυξη. Από το 2000, το INTERREG ενθαρρύνει τις διασυνοριακές, διακρατικές και διαπεριφερειακές συνεργασίες μέσα από τις τρεις παρακάτω *Δέσμες Συνεργασίας* που υπερβαίνουν τα σύνορα (Τοπάλογλου, 2011):

- Δέσμη Α – *Διασυνοριακή Συνεργασία*: προωθεί τη συνεργασία μεταξύ περιφερειών που συνορεύουν, συμβάλλοντας στη μετατροπή των περιφερειών εκατέρωθεν των εσωτερικών ή εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ισχυρούς οικονομικούς και κοινωνικούς πόλους. Συγκεκριμένα, ενθαρρύνονται δράσεις στους τομείς επιχειρηματικότητας, βελτίωσης της κοινής διαχείρισης φυσικών πόρων, ενίσχυσης δεσμών μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών, βελτίωσης της πρόσβασης σε δίκτυα μεταφορών και επικοινωνίας, ανάπτυξης της κοινής χρήσης υποδομών, διοικητικής συνεργασίας, απασχόλησης, διάδρασης μεταξύ κοινοτήτων, πολιτισμού και κοινωνικής συνοχής. Η διασυνοριακή συνεργασία στόχο έχει την «κάλυψη των κενών», τον οποίο και επιτυγχάνει μέσω συμφωνημένων διασυνοριακών στρατηγικών «ανάλυσης και απάντησης», ειδικά σχεδιασμένων για κάθε παραμεθόρια περιοχή. Το οικοδόμημα της Διασυνοριακής Συνεργασίας, κατά βάση στηρίζεται στην Ευρωπαϊκή πολιτική Γειτνίασης και στους στόχους της στρατηγικής του εν λόγω εγχειρήματος όπως την δημιουργία ενός δακτυλίου φίλων που θα διασφαλίζουν την πολιτική σταθερότητα, την συνεργασία μεταξύ κρατών και την βέλτιστη συνεργασία σε τομείς οικονομικής αλληλεπίδρασης (Τοπάλογλου – Πετράκος, 2008).

- Δέσμη Β – *Διακρατική Συνεργασία*: στοχεύει να δημιουργήσει μεγάλες ομάδες περιφερειών που δεν συνορεύουν μεταξύ τους και οι οποίες αναπτύσσουν κοινή αναπτυξιακή προσέγγιση. Προωθεί τη συνεργασία μεταξύ ευρύτερων ευρωπαϊκών περιφερειών (π.χ. Βαλτική, Βόρεια Θάλασσα, Μεσόγειος,, Άλπεις) και διευκολύνει συντονισμένες στρατηγικές απαντήσεις σε κοινές προκλήσεις, όπως η διαχείριση πλημμυρών, οι μεταφορές, διεθνείς επιχειρηματικοί και ερευνητικοί δεσμοί, αστικοί ανάπτυξη κτλ. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις υπερπόντιες και νησιωτικές περιοχές της ΕΕ (π.χ. Ινδικός Ωκεανός, Καραϊβική, Βόρεια Περιφέρεια κτλ).

- Δέσμη C – *Διαπεριφερειακή Συνεργασία*: ο βασικός στόχος είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των περιφερειακών αναπτυξιακών πολιτικών μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών και τεχνογνωσίας. Επιλέξιμες για τη Δέσμη C, είναι όλες οι περιφέρειες της ΕΕ, παρέχοντας ένα πλαίσιο για την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ φορέων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο από ολόκληρη την Ευρώπη, με στόχο να συμβάλει στις ευρωπαϊκές στρατηγικές για την παραγωγή, την απασχόληση και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Επιπρόσθετα, στοχεύει στην εξάλειψη των ανισοτήτων μέσω της

διασύνδεσης των λιγότερο έμπειρων με τις πιο αναπτυγμένες περιφέρειες σε διάφορους τομείς δράσεις, όπως η καινοτομία, η δημογραφική αλλαγή, η αγορά ενέργειας και η κλιματική αλλαγή.

Η έννοια της Εδαφικής Συνεργασίας με το πέρας των χρόνων συνδέεται ολοένα και περισσότερο με την έννοια της Χωρικής Συνοχής, όπου σύμφωνα με αυτό, η εδαφική συνιστώσα σε κάθε επίπεδο χωρικού σχεδιασμού και αναπτυξιακού προγραμματισμού, συνδυαστικά με τη δικτύωση και τη συνεργασία μεταξύ συνοριακών ή μη περιφερειών και συμβάλλει καθοριστικά στη διασφάλιση και στην ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας, ενώ δημιουργεί πρόσφορες συνθήκες χωρικής ανάπτυξης και χωρικής συνοχής (Τοπάλογλου, 2011).

Η υιοθέτηση από τα κράτη – μέλη του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας και της Ευρωπαϊκής Χάρτας των περιφερειών, η δημιουργία της Επιτροπής των Περιφερειών, η καθιέρωση των αρχών της εταιρικής σχέσης και της επικουρικότητας και ο τρόπος άσκησης της διαρθρωτικής πολιτικής μέσω των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης και των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών εμπλέκουν σε ολοένα και μεγαλύτερο βαθμό τους τοπικούς παράγοντες και λειτουργούν προωθητικά προς την κατεύθυνση της τοπικής – ενδογενούς ανάπτυξης. Παρατηρείται διαχρονικά ότι στην «τριεπίπεδη» οργάνωση του προγραμματισμού (φορείς ΕΕ, κεντρικοί κρατικοί φορείς, περιφερειακοί και τοπικοί φορείς) ενισχύεται το « τρίτο» επίπεδο (περιφερειακό / τοπικό) και οι αποκεντρωμένες διαδικασίες προγραμματισμού. Αποτέλεσμα αυτής της επέκτασης είναι η ανάδειξη τοπικών πρωτοβουλιών και η ενεργοποίηση και αξιοποίηση των ενδογενών αναπτυξιακών δυνάμεων. Όσον αφορά στις παραμεθόριες περιοχές, σημαντική θεωρείται από την ΕΕ η ενθάρρυνση της διασυνοριακής συνεργασίας. Η συνεργασία θεωρείται ότι θα επιτρέψει στις περιοχές αυτές να δρομολογήσουν κοινές δράσεις, να συστήσουν θεσμικές δομές και μηχανισμούς διαρκούς συνεργασίας, να λύσουν τα κοινά τους προβλήματα και να αξιοποιήσουν τα κοινά τους πλεονεκτήματα (Χριστοφάκης, 2001).

Προς την κατεύθυνση αυτή, επομένως, κινείται το κοινοτικό πρόγραμμα *INTERREG*, το οποίο συμβάλλει στην ενεργοποίηση των ενδογενών δυνάμεων α) με την ενίσχυση της τοπικής συνείδησης, των γνώσεων και των ικανοτήτων οργάνωσης και διαχείρισης των τοπικών φορέων, β) με την ενθάρρυνση της τοπικής επιχειρηματικότητας, γ) με τον

εντοπισμό και την αξιοποίηση των τοπικών πόρων, δ) με τη δημιουργία δικτύων συνεργασιών μεταξύ ατόμων και φορέων σε τοπικό – περιφερειακό, διαπεριφερειακό και διακρατικό επίπεδο και ε) με την ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας (Χριστοφάκης, 2001).

Κεφάλαιο 2: Η Στρατηγική «Ευρώπη 2020»

Η «Ευρώπη 2020»² είναι η αναπτυξιακή στρατηγική της ΕΕ για την ερχόμενη δεκαετία. Στόχος της είναι η προαγωγή μιας ανάπτυξης έξυπνης, βιώσιμης, και χωρίς αποκλεισμούς:

- Έξυπνη ανάπτυξη – με την ανάπτυξη μιας οικονομίας που βασίζεται στη γνώση και την καινοτομία και βελτίωση των επιδόσεων της ΕΕ στους τομείς:
 - Της εκπαίδευσης, με την ενθάρρυνση των ατόμων για μάθηση, σπουδές και βελτίωση των δεξιοτήτων τους,
 - Της έρευνας και της καινοτομίας, με τη δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών που ευνοούν την ανάπτυξη και την απασχόληση και συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων,
 - Της ψηφιακής κοινωνίας με την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών.
- Βιώσιμη ανάπτυξη – με την προώθηση μιας πιο αποτελεσματικής, ως προς τη χρήση των πόρων, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας, μέσα από την:
 - Οικοδόμηση μιας πιο ανταγωνιστικής οικονομίας χαμηλών εκπομπών άνθρακα, που κάνει αποτελεσματική και βιώσιμη χρήση των πόρων της,
 - Προστασία του περιβάλλοντος, μείωση των εκπομπών και αποτροπή της απώλειας βιοποικιλότητας,
 - Αξιοποίηση της πρωτοπορίας της Ευρώπης στην ανάπτυξη νέων πράσινων τεχνολογιών και μεθόδων παραγωγής,
 - Εγκατάσταση αποδοτικών και έξυπνων δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας,

² European Commission, “The programming period 2014-2020 - Guidance document on evaluation plans”, April, 2014

- Εκμετάλλευση των δικτύων σε επίπεδο Ε.Ε. για να ενισχυθεί το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των επιχειρήσεων (ιδίως των μικρών μεταποιητικών επιχειρήσεων),
 - Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ιδίως για τις ΜΜΕ,
 - Παροχή βοήθειας στους καταναλωτές για να κάνουν σωστές επιλογές.
- *Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς* – με την ενίσχυση μιας οικονομίας με υψηλό ποσοστό απασχόλησης που εξασφαλίζει οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή:
 - Αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στην Ευρώπη – περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, ιδίως για τις γυναίκες, τους νέους και τους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας,
 - Βοήθεια στα άτομα όλων των ηλικιών να προετοιμαστούν και να μπορέσουν να διαχειριστούν τις αλλαγές μέσω επενδύσεων σε δεξιότητες και επαγγελματική κατάρτιση,
 - Εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας,
 - Διασφάλιση ότι ολόκληρη η ΕΕ θα αποκομίσει τα οφέλη της ανάπτυξης.

Πιο συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε πέντε φιλόδοξους στόχους³ για την απασχόληση, την καινοτομία, την εκπαίδευση, την κοινωνική ένταξη και το κλίμα/την ενέργεια προς επίτευξη μέχρι το 2020:

1. **Απασχόληση:** απασχόληση του 75% της ηλικιακής κατηγορίας 20-64 ετών,
2. **Έρευνα και Ανάπτυξη:** Το 3% του ΑΕΠ της ΕΕ πρέπει να επενδύεται στην Έρευνα και την Ανάπτυξη,

³ European Commission, “*The programming period 2014-2020 - Guidance document on evaluation plans*”, April, 2014

3. **Κλιματική αλλαγή και ενεργειακή βιωσιμότητα:** μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% (ή και 30%, εφόσον οι συνθήκες το επιτρέπουν) σε σχέση με το 1990, εξασφάλιση του 20% της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, αύξηση κατά 20% της ενεργειακής απόδοσης,
4. **Εκπαίδευση:** Μείωση των ποσοστών πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου κάτω από 10%, ολοκλήρωση τριτοβάθμιων σπουδών τουλάχιστον για το 40% της ηλικιακής κατηγορίας 30-34 ετών,
5. **Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού:** μείωση τουλάχιστον κατά 20 εκατομμύρια των ατόμων που βρίσκονται ή κινδυνεύουν να βρεθούν σε κατάσταση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Η εφαρμογή αυτών των πρωτοβουλιών είναι κοινή ευθύνη και απαιτεί δράσεις σε όλα τα επίπεδα: τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ, τα κράτη μέλη, τις τοπικές και περιφερειακές διοικήσεις. Εάν εφαρμοστεί πλήρως, η στρατηγική «Ευρώπη 2020» θα βοηθήσει την ΕΕ να εξέλθει ισχυρότερη από την κρίση ώστε να καταστεί μια δυνατή, βιώσιμη οικονομία χωρίς αποκλεισμούς που θα προσφέρει υψηλά επίπεδα απασχόλησης, παραγωγικότητας, ανταγωνιστικότητας και κοινωνικής συνοχής. Τούτο θα δημιουργήσει την ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς του εικοστού πρώτου αιώνα και θα τονώσει την εμπιστοσύνη των φορέων της αγοράς, των επιχειρήσεων και των πολιτών.

Κεφάλαιο 3: Ευρωπαϊκά Επενδυτικά & Διαρθρωτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ)

Τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία (ΕΔΕΤ) αποτελούν το βασικό επενδυτικό εργαλείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁴. Μέχρι το 2023, τα ΕΔΕΤ θα έχουν επιτύχει μια κρίσιμη μάζα επενδύσεων σε βασικούς τομείς προτεραιότητας της ΕΕ, προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες της πραγματικής οικονομίας με τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την επαναφορά της ευρωπαϊκής οικονομίας σε τροχιά ανάπτυξης με βιώσιμο τρόπο. Οι χώρες της ΕΕ δεσμεύονται:

1. Να στηρίξουν, μέσω των ταμείων αυτών, πάνω από 2 εκατομμύρια επιχειρήσεις, με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους, την ανάπτυξη προϊόντων, την εξεύρεση νέων αγορών και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
2. Να χρηματοδοτήσουν υποδομές σε τομείς όπως τα ευρυζωνικά δίκτυα, οι τεχνολογίες πληροφοριών, οι τηλεπικοινωνίες και η υδροδότηση. Αυτό θα βοηθήσει τις χώρες της ΕΕ — ιδίως τις λιγότερο ανεπτυγμένες — να βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων τους και να κάνουν το επιχειρηματικό τους περιβάλλον ανταγωνιστικότερο.
3. Να χρησιμοποιήσουν τα ταμεία για να επενδύσουν στις δεξιότητες και την προσαρμοστική ικανότητα του ευρωπαϊκού εργατικού δυναμικού, παρέχοντας σε δεκάδες εκατομμύρια ανθρώπους - περιλαμβανομένων των νέων, των προσφύγων και των νόμιμων μεταναστών - δυνατότητες κατάρτισης, επιμόρφωσης ή δημιουργίας επιχειρήσεων.

3.1. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (*European Regional Development Fund*) ιδρύθηκε το 1975 με κύρια αποστολή τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.

⁴ Local Government Association, «2014 – 2020: A guide to EU funding for councils», London, July 2015

Πρόκειται για το μεγαλύτερο από πλευράς πόρων, διαρθρωτικό όργανο της Ε.Ε⁵. Στόχος του ΕΤΠΑ είναι να συμβάλει στην ενίσχυση της οικονομικής και της κοινωνικής συνοχής μειώνοντας τις περιφερειακές διαφορές⁶. Η συμβολή αυτή πραγματοποιείται μέσω της στήριξης της ανάπτυξης και των διαρθρωτικών προσαρμογών των περιφερειακών οικονομιών, συμπεριλαμβανομένης και της ανασυγκρότησης βιομηχανικών περιοχών που παρακμάζουν.

Το ΕΤΠΑ στηρίζει, στο πλαίσιο των επιχειρησιακών προγραμμάτων, την *βιώσιμη αστική ανάπτυξη* μέσω στρατηγικών που καθορίζουν ολοκληρωμένες δράσεις για την αντιμετώπιση των οικονομικών, περιβαλλοντικών, κλιματικών, δημογραφικών και κοινωνικών προκλήσεων που θίγουν τις αστικές περιοχές, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την ανάγκη προώθησης των διασυνδέσεων μεταξύ αστικών περιοχών και περιοχών της υπαίθρου.

Ειδικότερα, το ΕΤΠΑ συνεισφέρει στη στρατηγική της Ένωσης για μια *«έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη»*. Ανάλογα με την κατηγορία των περιφερειών που στηρίζονται, η συνδρομή του ΕΤΠΑ βάσει του στόχου «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση» επικεντρώνεται στην έρευνα και καινοτομία, στις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ), στις μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και στην προώθηση μιας οικονομίας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Επιπρόσθετες δραστηριότητες μπορεί να στηρίξει το ΕΤΠΑ στο πλαίσιο του στόχου της Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας⁷.

Η παρέμβαση του ΕΤΠΑ αφορά σε ορισμένες θεματικές προτεραιότητες που αντικατοπτρίζουν τη φύση των στόχων «Σύγκλιση», «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» και «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία». Πρόκειται, ιδίως, για χρηματοδοτήσεις που αφορούν:

⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΕΤΠΑ, http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/el/funding/erdf/

⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ 2014-2020», Βρυξέλλες, Μάρτιος 2014

⁷ Deloitte Limited, «A quick guide to EU Funding 2014 – 2020», Nicosia 2014

- επενδύσεις που συμβάλλουν στη δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης,
- επενδύσεις σε υποδομές,
- μέτρα στήριξης της περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης, που περιλαμβάνουν την παροχή βοήθειας και υπηρεσιών στις επιχειρήσεις, ιδίως στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ),
- τεχνική βοήθεια.

3.2. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

Το ΕΚΤ είναι το βασικό μέσο που χρησιμοποιεί η Ευρώπη για την υποστήριξη της απασχόλησης, τη στήριξη των πολιτών για την εξεύρεση καλύτερων θέσεων εργασίας και τη διασφάλιση πιο δίκαιων ευκαιριών απασχόλησης για όλους τους πολίτες της ΕΕ⁸. Λειτουργεί επενδύοντας στο ανθρώπινο κεφάλαιο της Ευρώπης – στους εργαζόμενους, στους νέους και σε όλους όσους αναζητούν εργασία. Η χρηματοδότηση από το ΕΚΤ – ύψους 10 δις ευρώ το χρόνο – βελτιώνει τις προοπτικές απασχόλησης εκατομμυρίων Ευρωπαίων, και ιδιαίτερα αυτών που δυσκολεύονται στην εξεύρεση εργασίας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεσμεύεται για τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, και μιας κοινωνίας χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς. Οι στόχοι αυτοί βρίσκονται στο επίκεντρο της στρατηγικής “Ευρώπη 2020” για την εξασφάλιση ευφούς, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στην ΕΕ. Η πρόκληση αυτή εμφανίζεται ακόμη πιο δύσκολη στα πλαίσια της τρέχουσας οικονομικής κρίσης. Το ΕΚΤ παίζει σημαντικό ρόλο στην εκπλήρωση των στόχων της Ευρώπης και στο μετριασμό των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης – και ειδικότερα της ανόδου των ποσοστών ανεργίας και φτώχειας⁹.

Οι προτεραιότητες του ΕΚΤ και ο τρόπος που δαπανά τους πόρους του καθορίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συνεργασία με τις χώρες της ΕΕ. Μία προτεραιότητα

⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ε.Κ.Τ., <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=el>

⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ε.Κ.Τ., <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=el>

είναι να ενισχυθεί η προσαρμοστικότητα των εργαζομένων με νέες δεξιότητες και των επιχειρήσεων με νέους τρόπους εργασίας. Άλλες προτεραιότητες εστιάζουν στη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, βοηθώντας τους νέους κατά τη μετάβαση από την εκπαίδευση στην εργασία, ή καταρτίζοντας τα άτομα που αναζητούν εργασία και έχουν μειωμένες δεξιότητες, ώστε να βελτιώσουν τις προοπτικές απασχόλησής τους.

Μία άλλη προτεραιότητα εστιάζει στην υποβοήθηση ατόμων από μειονεκτούσες ομάδες κατά την εξεύρεση θέσεων εργασίας. Αυτό εντάσσεται στα πλαίσια της ενίσχυσης της «κοινωνικής ένταξης» - ένδειξη του σημαντικού ρόλου που παίζει η απασχόληση στην καλύτερη ένταξη των ανθρώπων στην κοινωνία και στην καθημερινή ζωή. Η οικονομική κρίση έχει οδηγήσει σε ενίσχυση των προσπαθειών για τη διατήρηση της απασχόλησης, ή την γρήγορη επαναφορά των ανέργων σε νέες θέσεις εργασίας¹⁰.

Το ΕΚΤ δεν είναι φορέας εξεύρεσης εργασίας – δε διαφημίζει θέσεις εργασίας. Αντίθετα, χρηματοδοτεί δεκάδες χιλιάδες τοπικά, περιφερειακά και εθνικά έργα που σχετίζονται με την απασχόληση σε ολόκληρη την ΕΕ: από έργα φιλανθρωπικών οργανώσεων μικρής κλίμακας που βοηθούν τα άτομα με αναπηρίες να βρουν κατάλληλες θέσεις εργασίας έως εθνικά έργα που προωθούν την επαγγελματική κατάρτιση για ολόκληρο τον πληθυσμό.

Σκοπός του ΕΚΤ είναι να παρέχει στους Ευρωπαίους πολίτες καλύτερες προοπτικές απασχόλησης και να τους βοηθήσει να επιτύχουν στη σταδιοδρομία που έχουν επιλέξει. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα σήμερα, καθώς η οικονομική κρίση απειλεί τόσο τους εργαζόμενους όσο και τις επιχειρήσεις που τους απασχολούν. Το ΕΚΤ ενισχύει τις προσπάθειές του για την ενίσχυση της δημιουργίας θέσεων εργασίας, την υποστήριξη όσων αναζητούν εργασία και τη διατήρηση της απασχόλησης σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Η προσπάθεια του ΕΚΤ για την ενίσχυση της απασχόλησης απευθύνεται σε όλους τους τομείς και τις ομάδες ανθρώπων που μπορούν να ευνοηθούν. Ωστόσο, εστιάζει

¹⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ε.Κ.Τ., <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=el>

ιδιαίτερα στις ομάδες που υποφέρουν περισσότερο ή μπορούν να ευνοηθούν σημαντικά από τις δραστηριότητες του ΕΚΤ στους παρακάτω τομείς¹¹:

- Πρόσβαση στην εργασία.
- Ευκαιρίες για τους νέους.
- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας.
- Ανάπτυξη σταδιοδρομίας.

Τα προγράμματα και τα έργα του ΕΚΤ συμβάλλουν στη βελτίωση της απόδοσης σε ολόκληρο τον εκπαιδευτικό τομέα, από τα νηπιαγωγεία έως τα σχολεία και τα πανεπιστήμια και έως τα συστήματα δια βίου μάθησης και επαγγελματικής κατάρτισης.

3.3. Ταμείο Συνοχής

Το Ταμείο Συνοχής στοχεύει σε Κράτη – Μέλη των οποίων το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα (ΑΕΕ) ανά κάτοικο είναι λιγότερο από 90 % του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Έχει σκοπό να μειώσει τις οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες και να προωθήσει τη βιώσιμη ανάπτυξη. Διαθέτει το σύνολο των 63,4 δις ευρώ για δραστηριότητες των εξής κατηγοριών¹²:

- Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ), ιδίως έργα προτεραιότητας ευρωπαϊκών ενδιαφερόντων ως καθορίζονται από την ΕΕ. Με τους διαδρόμους κεντρικού δικτύου θα συμβάλει σημαντικά στην ευρωπαϊκή συνοχή και θα ενισχύσει την εσωτερική αγορά. Ταυτόχρονα, μια περισσότερο ανταγωνιστική οικονομία θα δημιουργήσει μεγαλύτερη απασχόληση. Η ενισχυμένη πολυτροπικότητα για καλύτερο σιδηροδρομικό δίκτυο, εσωτερικές πλωτές οδούς και θαλάσσιες υποδομές σε ένα πολυτροπικό ΔΕΔ-Μ, καθώς και οι καινοτόμες τεχνολογίες στον τομέα των μεταφορών θα οδηγήσουν σε αλλαγές του τρόπου μεταφοράς, θα μειώσουν τον κυκλοφοριακό φόρτο στο οδικό δίκτυο, θα

¹¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ε.Κ.Τ., <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=el>

¹² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ταμείο Συνοχής, http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/el/funding/cohesion-fund/

περιορίσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και αερίων ρύπων και θα προωθήσουν την ασφάλεια και την προστασία των μεταφορών.

- Περιβάλλον: έργα σχετικά με ενέργεια ή μεταφορές, εφόσον ωφελούν σαφώς το περιβάλλον σε όρους ενεργειακής απόδοσης, χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ανάπτυξης σιδηροδρομικών μεταφορών, στήριξης των συνδυασμένων μεταφορών, ενίσχυσης των δημοσίων μεταφορικών μέσων κ.λπ.
- Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και των εμπλεκόμενων μερών και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης, μέσω δράσεων ενίσχυσης της θεσμικής ικανότητας και της αποδοτικότητας της δημόσιας διοίκησης και των δημόσιων υπηρεσιών που έχουν σχέση με την εφαρμογή του Ταμείου Συνοχής,
- Τεχνική βοήθεια.

3.4. Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)

Η ευρωπαϊκή πολιτική αγροτικής ανάπτυξης βοηθά τις αγροτικές περιοχές να αντιμετωπίσουν τις ποικίλες οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές προκλήσεις του 21ου αιώνα. Συχνά αποκαλούμενη «δεύτερος πυλώνας» της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ), η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης συμπληρώνει το σύστημα των άμεσων ενισχύσεων σε γεωργούς και τα μέτρα διαχείρισης των γεωργικών αγορών (ο λεγόμενος «πρώτος πυλώνας»). Η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης έχει πολλούς κοινούς στόχους με τα άλλα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ). Η ευρωπαϊκή πολιτική αγροτικής ανάπτυξης χρηματοδοτείται μέσω του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), το οποίο διαθέτει κονδύλια ύψους 100 δισ. ευρώ για την περίοδο 2014-2020¹³. Κάθε χώρα της ΕΕ λαμβάνει χρηματοδοτική ενίσχυση για την περίοδο των επτά ετών. Οι χρηματοδοτικές αυτές ενισχύσεις αναμένεται να ενεργοποιήσουν επιπλέον 61 δισ. ευρώ δημόσιας χρηματοδότησης από τα κράτη μέλη.

¹³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΕΓΤΑΑ, http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/index_el.htm

Τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες καταρτίζουν τα δικά τους προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης με βάση τις ανάγκες των εδαφών τους και τουλάχιστον τέσσερις από τις ακόλουθες έξι κοινές προτεραιότητες της ΕΕ¹⁴:

- προώθηση της μεταφοράς γνώσεων και της καινοτομίας στη γεωργία, στη δασοκομία και στις αγροτικές περιοχές
- βελτίωση της βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητας όλων των τύπων γεωργίας και προώθηση των καινοτόμων γεωργικών τεχνολογιών και της βιώσιμης διαχείρισης των δασών
- προώθηση της οργάνωσης της αλυσίδας τροφίμων, της καλής μεταχείρισης των ζώων και της διαχείρισης των κινδύνων στον τομέα της γεωργίας
- αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση των οικοσυστημάτων που συνδέονται με τη γεωργία και τη δασοκομία
- αύξηση της αποδοτικότητας των πόρων και στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα που θα είναι ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή, όσον αφορά τους τομείς της γεωργίας, της παραγωγής τροφίμων και της δασοκομίας,
- προώθηση της κοινωνικής ένταξης, της μείωσης της φτώχειας και της οικονομικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές.

3.5. Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)

Το ΕΤΘΑ είναι ένα από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) που αλληλοσυμπληρώνονται και στηρίζουν την ανάκαμψη στην Ευρώπη με βάση την ανάπτυξη και την απασχόληση, το οποίο¹⁵:

- βοηθά τους αλιείς στη μετάβασή τους προς μια βιώσιμη αλιεία,

¹⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΕΓΤΑΑ, http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/index_el.htm

¹⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΕΤΘΑ, http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff/index_el.htm

- στηρίζει τις παράκτιες κοινότητες στη διαφοροποίηση των οικονομιών τους,
- χρηματοδοτεί έργα που δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας και βελτιώνουν την ποιότητα ζωής στις ευρωπαϊκές παράκτιες περιοχές,
- διευκολύνει την πρόσβαση των αιτούντων στη χρηματοδότηση.

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ) ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Ιανουάριο του 2007 με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου και την παροχή συνδρομής ώστε αυτός να καταστεί περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά βιώσιμος. Η χρηματοδότηση αφορά σε όλους τους τομείς του κλάδου: αλιεία θαλάσσης και εσωτερικών υδάτων, υδατοκαλλιέργεια, μεταποίηση και εμπορία προϊόντων αλιείας. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στις αλιευτικές κοινότητες που υφίστανται τις μεγαλύτερες επιπτώσεις από τις πρόσφατες αλλαγές.

3.6. Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης (Urban Development Funds)

Τα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης είναι ανεξάρτητες νομικές οντότητες είτε ξεχωριστές χρηματοδοτικές μονάδες στο πλαίσιο ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος που διαχειρίζονται ένα σύνολο κεφαλαίων το οποίο έχει προκύψει¹⁶:

1. από συνεισφορά μέρους του προϋπολογισμού των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της περιόδου,
2. από τη συνεισφορά των μετόχων του,
3. προαιρετικά από δάνεια της ΕΤΕπ

και το οποίο θα πρέπει υποχρεωτικά να αποδοθεί για την υλοποίηση έργων αστικής ανάπτυξης.

Μέτοχοι μπορούν να είναι τράπεζες, Περιφέρειες, δημοτικές επιχειρήσεις, και ιδιώτες επενδυτές. Θα τα διαχειρίζονται επαγγελματίες από τον τραπεζικό και ιδιωτικό τομέα οι οποίοι θα πρέπει να συνεισφέρουν διαχειριστική, τεχνική και

¹⁶ Πανάγος, Α. (2007). Ευκαιρίες ενίσχυσης των ΟΤΑ από τη ΚΠ JESSICA: Ναυτεμπορική 23524, 13.09.2007

χρηματοοικονομική εξειδίκευση και ευελιξία, και μπορούν να λάβουν ποικίλες διαχειριστικές μορφές, ενώ δεν υφίσταται περιορισμός για το πλήθος των περιοχών στις οποίες θα μπορούν να επενδύουν.

Τα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης (ΤΑΑ) είναι ταμεία που επενδύουν σε συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα και σε άλλα έργα που περιλαμβάνονται σε ολοκληρωμένα σχέδια βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Για να είναι ένα ΤΑΑ επιλέξιμο για χρηματοδότηση από το *JESSICA* (“Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas” – Κοινή Ευρωπαϊκή υποστήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές), πρέπει να αποδείξει, μεταξύ άλλων, ότι διαθέτει επαρκή ικανότητα και ανεξαρτησία διαχείρισης, πλήρες επιχειρησιακό σχέδιο και επαρκή προϋπολογισμό για την ανάληψη των επιλεγέντων έργων, και ισχυρή χρηματοοικονομική υποστήριξη¹⁷.

Αν και δεν απαιτείται ειδική νομική μορφή, το ΤΑΑ μπορεί να αποτελεί αυτοτελή νομική οντότητα ή να δημιουργηθεί ως «αυτοτελής χρηματοοικονομική μονάδα» στους κόλπους υφιστάμενου χρηματοπιστωτικού οργανισμού. Στην τελευταία περίπτωση, οι πόροι του *JESSICA* πρέπει να λογιστικοποιούνται χωριστά και να είναι σαφώς διαχωρισμένοι από τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία του οικείου χρηματοπιστωτικού οργανισμού.

Τα ΤΑΑ μπορούν να δημιουργηθούν σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, για να ανταποκριθούν σε ολοκληρωμένα σχέδια αστικής ανάπτυξης, προβλεπόμενα έργα ή ανάγκες επενδυτών. Οι Διαχειριστικές Αρχές που θα αποφασίσουν να αξιοποιήσουν το *JESSICA* θα προκηρύξουν μία ή περισσότερες προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την επιλογή ταμείων αστικής ανάπτυξης. Τα κριτήρια αξιολόγησης θα πρέπει να περιλαμβάνουν την επενδυτική πολιτική και τα έργα που θα στοχεύσουν, τους όρους και τις προϋποθέσεις με τις οποίες θα τα χρηματοδοτήσουν, τον τρόπο και το ποσοστό μόχλευσης από ιδιώτες επενδυτές, τεκμηρίωση της σκοπιμότητας αξιοποίησης των πόρων του ΕΤΠΑ, τους όρους εκκαθάρισης του Ταμείου κ.λπ.

¹⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Κοινοτική Πρωτοβουλία «JESSICA»*, <https://www.jessicafund.gr/>

3.7. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (European Investment Bank).

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ)¹⁸ είναι η τράπεζα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρέχει χρηματοδότηση και τεχνογνωσία σε υγιή και βιώσιμα επενδυτικά σχέδια, κυρίως εντός ΕΕ, είναι δε ο μεγαλύτερος πολυμελής οργανισμός στον κόσμο σε όρους χρηματοδοτικής και δανειοληπτικής δραστηριότητας. Η ΕΤΕπ ανήκει στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ. Οι επενδύσεις που στηρίζει συμβάλλουν στην προαγωγή των στόχων της ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ) ανήκει από κοινού στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι στόχοι¹⁹ της συνίστανται στα εξής:

1. Τόνωση του δυναμικού της Ευρώπης σε θέσεις εργασίας και ανάπτυξη,
2. Στήριξη δράσεων για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής,
3. Προώθηση των ευρωπαϊκών πολιτικών και εκτός των συνόρων της Ένωσης.

Περίπου το 30% των χρηματοδοτήσεων που χορηγεί η Τράπεζα κάθε χρόνο διοχετεύεται σε επενδύσεις για τον περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και για τη βελτίωση της προσαρμογής στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Οι επενδύσεις αυτές αφορούν κυρίως τους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών, των υδάτων, της διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων, της δασοπονίας και της έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας. Η ΕΤΕπ λαμβάνει όλο και περισσότερο υπόψη, σε όλες τις δανειοδοτικές της δραστηριότητες, τους στόχους της δράσης για το κλίμα.

Στο πλαίσιο των εκτός ΕΕ δραστηριοτήτων της, η ΕΤΕπ συμβάλλει στην υλοποίηση του οικονομικού σκέλους της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ. Αναπτύσσει δράση κυρίως στις χώρες που βρίσκονται σε προενταξιακό στάδιο, καθώς και στις γειτονικές χώρες νότια και ανατολικά της ΕΕ²⁰. Η Τράπεζα είναι επίσης παρούσα στις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού, καθώς και στην Ασία και τη Λατινική Αμερική. Σκοπός των χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων της ΕΤΕπ στις περιοχές αυτές

¹⁸ European Investment Bank, <http://www.eib.org/>

¹⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΕΤΕπ, http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/eib/index_el.htm

²⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΕΤΕπ, http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/eib/index_el.htm

είναι η στήριξη της ανάπτυξης του εγχώριου ιδιωτικού τομέα, η βελτίωση των κοινωνικών και οικονομικών υποδομών, καθώς και ο μετριασμός της κλιματικής αλλαγής και η βελτίωση της προσαρμογής στις επιπτώσεις της.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων δανείζεται χρήματα από τις κεφαλαιαγορές και στη συνέχεια τα διαθέτει με τη μορφή δανείων υπό ευνοϊκούς όρους σε σχέδια που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ. Περίπου το 90% των δανείων χορηγούνται εντός της ΕΕ. Κανένα μέρος των χρημάτων δεν προέρχεται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Η ΕΤΕπ προσφέρει ευρύ φάσμα χρηματοδοτικών προϊόντων με ευνοϊκούς χρηματοδοτικούς όρους. Για ορισμένες επενδύσεις, η ΕΤΕπ είναι διατεθειμένη να αναλάβει υψηλότερο πιστωτικό κίνδυνο από ό,τι μια εμπορική τράπεζα, εάν έτσι μπορεί να προσφέρει υψηλότερη προστιθέμενη αξία για την προαγωγή των στόχων της ΕΕ. Η Τράπεζα παρέχει επίσης τεχνική βοήθεια για να στηρίξει την προετοιμασία και την υλοποίηση έργων, ιδίως στις χώρες που προσχώρησαν πρόσφατα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σε χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης²¹.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων είναι ο πλειοψηφικός μέτοχος του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (ΕΤαΕ), το οποίο παρέχει χρηματοδότηση σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) μέσω επιχειρηματικών κεφαλαίων και εργαλείων χρηματοδότησης υψηλού κινδύνου. Άλλοι μέτοχοι είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθώς και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα απ' όλη την Ευρώπη. Το Ταμείο ιδρύθηκε το 1994 και δραστηριοποιείται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, τις υποψήφιες χώρες, καθώς και το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία.

²¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΕΤΕπ, http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/eib/index_el.htm

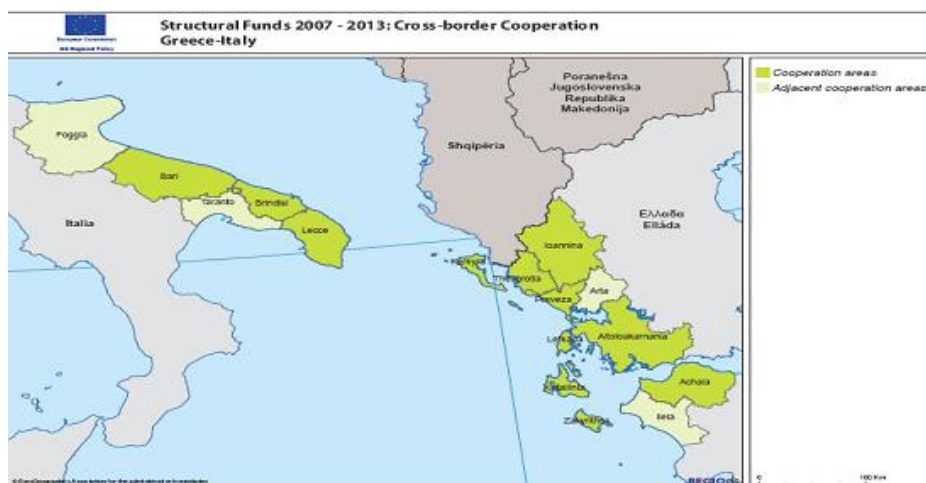
Κεφάλαιο 4: Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας «Ελλάδα- Ιταλία 2007 – 2013»

4.1. «Ελλάδα – Ιταλία 2007 – 2013»

Το Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας «Ελλάδα – Ιταλία 2007-2013» εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 28/03/2008 με την απόφαση C (2008) 1132/ 28/03/2008 (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, 2007). Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε 118.606.893 €, εκ των οποίων εθνικοί πόροι είναι τα 29.651.723 € (25%), ενώ τα 88.955.170 € (75%) προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Την προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2000-2006 η χρηματοδότηση έφτανε στα 151.834.305 € ενώ τα 83.035.953 € προέρχονται από το ΕΤΠΑ.

Οι επιλέξιμες περιοχές του Προγράμματος είναι οι Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (Π.Ε Αιτωλοακαρνανίας και Αχαΐας), Ιονίων Νήσων (Π.Ε Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλονιάς και Ζακύνθου) και Ηπείρου (Π.Ε Ιωαννίνων, Πρεβέζης και Θεσπρωτίας) στην Ελλάδα, καθώς και η Περιφέρεια Απουλίας στην Ιταλία (επαρχίες Μπάρι, Μπρίντεζι και Λέτσε). Οι Π.Ε Ηλείας και Άρτας στην Ελλάδα και οι επαρχίες Ταράντο και Φότζια στην Ιταλία εντάσσονται στο Πρόγραμμα ως όμορες περιοχές.

Εικόνα 1: Οι επιλέξιμες περιοχές του Προγράμματος Ελλάδα – Ιταλία 2007 – 2013

Γενικός στόχος του Προγράμματος «Ελλάδα – Ιταλία» είναι *«η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εδαφικής συνοχής στην περιοχή προς την κατεύθυνση της αειφόρου ανάπτυξης μέσω της σύζευξης του δυναμικού εκατέρωθεν της θαλάσσιας διασυνοριακής γραμμής»*²². Επιμέρους στρατηγικοί στόχοι είναι η υποστήριξη της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης (εστιάζοντας στα κοινά συγκριτικά πλεονεκτήματα), η βελτίωση της δυνατότητας πρόσβασης στα δίκτυα και τις υπηρεσίες στην περιοχή συνεργασίας, ώστε να ενισχυθεί η κινητικότητα των ανθρώπων και των αγαθών και η βελτίωση της ποιότητας ζωής, συντήρηση και αποτελεσματική διαχείριση του περιβάλλοντος και αύξηση της κοινωνικής και πολιτιστικής συνοχής. Σε σχέση με το γενικό στόχο του προγράμματος Ελλάδα- Ιταλία III A, ο οποίος είναι η ενίσχυση του συστήματος διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών, ώστε να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα ολόκληρης της περιοχής και να διατηρηθούν και να αναδειχθούν οι κοινοί περιβαλλοντικοί και πολιτιστικοί πόροι, ο γενικός στόχος του Interreg IV Ελλάδα-Ιταλία εισάγει την έννοια της αειφόρου ανάπτυξης (Υπ. Οικονομίας & Οικονομικών 2007).

4.2. Στρατηγικοί Στόχοι

Το πρόγραμμα Εδαφικής Συνεργασίας Ελλάδα – Ιταλία αποτελεί για τις επιλέξιμες περιοχές τόσο πρόκληση όσο και ευκαιρία για μια πολυκεντρική ανάπτυξη με μια νέα σχέση μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών ισότιμης πρόσβασης στις υποδομές και τη γνώση, σε συνδυασμό με τη συνετή διαχείριση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο της διασυνοριακής εδαφικής συνεργασίας, οι Στρατηγικοί Στόχοι (Strategic Objectives) του προγράμματος είναι (Υπ. Οικονομίας & Οικονομικών 2007):

1. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας των επιχειρήσεων της διασυνοριακής περιοχής, μέσω της δικτύωσης και της συνεργασίας, προκειμένου να μειωθούν οι αδυναμίες και να επωφεληθούν οι περιοχές από την περιφερειακή

²² Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών (2007), “EUROPEAN TERRITORIAL COOPERATION PROGRAMME GREECE – ITALY 2007-2013”,

δυναμική, δίνοντας έμφαση στη διεθνοποίηση. Η υποστήριξη της επιχειρηματικότητας θα ενισχύσει την διαφοροποίηση των προϊόντων και την αύξηση της εξαγωγικής δραστηριότητας, ενώ αναμένεται να συνδράμει στο να ξεπεραστούν τα εμπόδια και να βελτιωθεί η πρόσβαση στην αγορά κυρίως σε ορεινές και νησιωτικές περιοχές. Επιπλέον, θα δώσει προτεραιότητα σε δράσεις που ενισχύουν τις δραστηριότητες με κοινά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, όπως ο βιώσιμος τουρισμός, η βιομηχανία μεταποίησης αγροτικών προϊόντων κ.λπ. Σχετικές παρεμβάσεις θα στοχεύουν στην υποστήριξη της χρήσης των νέων τεχνολογιών και θα επικεντρωθούν σε τομείς όπως η υγεία, το περιβάλλον, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ο πολιτισμός, η γεωργική βιομηχανία και η εκπαίδευση. Επιπλέον, θα ενισχύσει την έρευνα και την καινοτομία, ως ένα βασικό εργαλείο για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται ανάλογα.

2. Η βελτίωση της προσβασιμότητας σε δίκτυα και υπηρεσίες που ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα του οικονομικού συστήματος στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου, δηλαδή ασφαλής, γρήγορη και άνετη μετακίνηση προσώπων (κάτοικοι και επισκέπτες), διακίνηση προϊόντων, πληροφοριών και δικτύων, που επηρεάζουν σημαντικά την ελκυστικότητα μιας περιοχής, με άμεσο αντίκτυπο στους ανθρώπους και τις δραστηριότητές τους. Η μεγάλη θαλάσσια συνοριακή γραμμή καθιστά επιτακτική ανάγκη την ασφάλεια των θαλάσσιων μεταφορών και των λιμενικών συνδέσεων, με άμεση θετική επίδραση στον τομέα του τουρισμού, έναν από τους σημαντικότερους οικονομικούς κλάδους με αντίκτυπο και στο εμπορικό ισοζύγιο και την εξαγωγή των προϊόντων στις γειτονικές περιοχές και χώρες. Επιπλέον, η δυνατότητα πρόσβασης επιτρέπει τη βελτίωση της επικοινωνίας και τη διάδοση των πληροφοριών και σε άλλους τομείς, όπως η υγεία (e-health) και η ηλεκτρονική διακυβέρνηση (e-government), καθώς και τη βελτίωση της επικοινωνίας, των απομακρυσμένων ορεινών και νησιωτικών περιοχών.

3. Η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των περιοχών, η προστασία και **διαχείριση του περιβάλλοντος** και η **ενίσχυση της Κοινωνικής και Οικονομικής Συνοχής**. Ο στρατηγικός αυτός στόχος επικεντρώνεται στην ανάπτυξη με βάση την προώθηση των φυσικών πόρων και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Περιλαμβάνει επίσης τις παρεμβάσεις που επικεντρώνονται στην πρόληψη και τη διαχείριση των φυσικών και τεχνολογικών απειλών. Η γεωπολιτική θέση (ημερήσια

διέλευση των πολυάριθμων επιβατηγών και εμπορικών πλοίων), το ευαίσθητο οικοσύστημα, μαζί με την ανάγκη να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση, απαιτούν παρεμβάσεις που συμβάλουν στην προστασία και τη διαχείρισή τους για να επιτευχθεί ο διπλός σκοπός: η βελτίωση της ποιότητας ζωής και η αύξηση της ελκυστικότητας της περιοχής. Στόχος είναι επίσης η έμφαση στην αύξηση της χρήσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ηλιακή, αιολική) και η υποστήριξη της παραγωγής βιοκαυσίμων. Η προστασία και η αποτελεσματική διαχείριση και η προώθηση αυτών των φυσικών πόρων θα βελτιώσει την ελκυστικότητα της περιοχής του προγράμματος, μαζί με τη διατήρηση των περιβαλλοντικών δυνατοτήτων της.

Επιπλέον, η προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς συμβάλλει στην βελτίωση των τουριστικών και πολιτιστικών υπηρεσιών και κατά συνέπεια την ανάπτυξη των προοπτικών της περιοχής του προγράμματος. Η περιοχή του προγράμματος έχει μια μεγάλη πολιτιστική κληρονομιά και περιλαμβάνει ένα σημαντικό αριθμό παγκοσμίως διάσημων μνημείων και αρχαιολογικών χώρων. Αυτό το πολιτιστικό δίκτυο είναι η βάση για την τουριστική ανάπτυξη και ως εκ τούτου, κοινές παρεμβάσεις για να αναδειχθεί ο πολιτιστικός πλούτος ενισχύουν σημαντικά την ελκυστικότητα της περιοχής και επιτρέπουν την οικονομική ανάπτυξη. Ο στόχος αυτός περιλαμβάνει επίσης δράσεις της κοινωνικής συνεργασίας, π.χ. υποδομές κοινωνικής πρόνοιας με έμφαση στην ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών ή την υποστήριξη των ευάλωτων ομάδων.

4.3. Άξονες Προτεραιότητας

Αυτοί οι τρεις στρατηγικοί στόχοι μπορούν να εκφραστούν σε τρεις άξονες προτεραιότητας μαζί με τον τέταρτο Άξονα «Τεχνικής Υποστήριξης», οι οποίοι είναι (Υπ. Οικονομίας & Οικονομικών 2007):

➤ Άξονας Προτεραιότητας 1: Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας και της Καινοτομίας.

✓ Αναμενόμενα αποτελέσματα:

- i.** Βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ, και ενίσχυση της διασυννοριακής συνεργασίας μεταξύ των

MME στους τομείς του βιώσιμου τουρισμού, της γεωργικής βιομηχανίας, της παραδοσιακής χειροτεχνίας (π.χ. παραδοσιακά και τοπικά προϊόντα).

- ii. Βελτίωση της πρόσβασης των γυναικών και των νέων στην αγορά εργασίας, μείωση των διακρίσεων λόγω φύλου και αύξηση της απασχόλησης και της πρόσβασης στην επιχειρηματικότητα.
- iii. Ενίσχυση των δραστηριοτήτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογικής ανάπτυξης, ενσωματώνοντας τις ΤΠΕ στις οικονομικές δραστηριότητες των ΜΜΕ.
- iv. Αναβάθμιση του διασυνοριακού εμπορίου, αύξηση του βαθμού διεθνοποίησης των ΜΜΕ

➤ **Άξονας Προτεραιότητας 2: Βελτίωση της Προσβασιμότητας σε βιώσιμα δίκτυα και υπηρεσίες.**

✓ Αναμενόμενα αποτελέσματα:

- i. Βελτίωση του χρόνου και μείωση του κόστους των μεταφορών και ελαχιστοποίηση του κινδύνου ρύπανσης που προκαλείται από τα συστήματα μεταφορών διασυνοριακής δραστηριότητας.
- ii. Ενίσχυση της διασυνοριακής πολυτροπικής γραμμής μεταφορών μεταξύ των δύο χωρών και προώθηση των βιώσιμων συστημάτων μεταφορών για την εδαφική σύνδεση των περιοχών.
- iii. Ευκολότερη πρόσβαση σε φιλικά (γνώριμα) συστήματα πληροφοριών για την ανάπτυξη της προσβασιμότητας και της ελκυστικότητας της περιοχής.

➤ **Άξονας Προτεραιότητας 3: Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής, Προστασία του Περιβάλλοντος και Ενδυνάμωση της Κοινωνικής και Πολιτισμικής Συνοχής.**

✓ Αναμενόμενα αποτελέσματα:

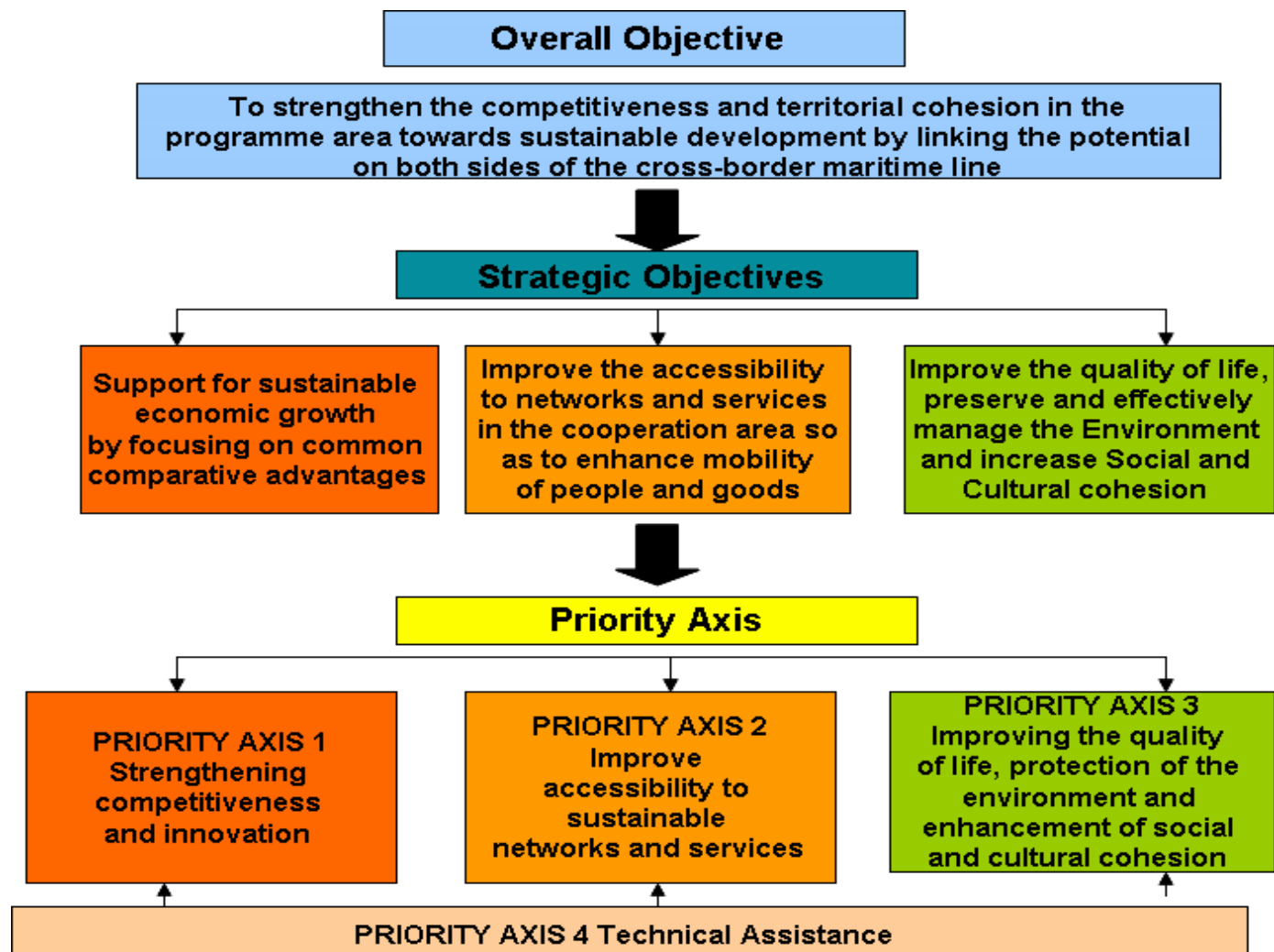
- i. Βελτίωση της συνεργασίας για την αντιμετώπιση των κοινών προβλημάτων στις υπηρεσίες υγείας, ανταλλαγή βέλτιστων

πρακτικών, δημιουργία δικτύων και κοινών πρωτοκόλλων συνεργασίας.

- ii. Αύξηση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- iii. Ανάπτυξη της αειφόρου διαχείρισης των φυσικών πόρων, ιδίως σε σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος.
- iv. Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και την εξάλειψη των συνθηκών των ευάλωτων και ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων, με τη βελτίωση των υπηρεσιών διοίκησης και διαχείρισης σε όλα τα επίπεδα.
- v. Αύξηση του τουρισμού που σχετίζεται με την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά των περιοχών.

➤ **Άξονας προτεραιότητας 4: Τεχνική Βοήθεια:** Η επιτάχυνση της οργανωτικής και διοικητικής αποτελεσματικότητας του προγράμματος, ώστε να συμβάλει στην επίτευξη ικανοποιητικών αποτελεσμάτων σε ποσοτική και ποιοτική βάση για τις περιοχές της εδαφικής συνεργασίας.

Εικόνα 2: Οι Άξονες του Προγράμματος Ελλάδα – Ιταλία 2007 – 2013

Οι στρατηγικοί στόχοι εκφράζονται σε αντίστοιχους Άξονες Προτεραιότητας, με ειδικότερους στόχους για τον καθέναν από αυτούς, οι οποίοι απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 1: Άξονες Προτεραιότητας και Μέτρα του Προγράμματος Ελλάδα- Ιταλία

Άξονες Προτεραιότητας	Μέτρα
<i>1^{ος} «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας»</i>	1.1. Ενίσχυση της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας
	1.2. Διαπεριφερειακή προώθηση προηγμένων νέων τεχνολογιών
<i>2^{ος} «Βελτίωση της προσβασιμότητας σε βιώσιμα δίκτυα και υπηρεσίες»</i>	2.1. Προώθηση της διασυνοριακής ολοκληρωμένης αειφόρου διασύνδεσης
	2.2. Βελτίωση των μεταφορών, καθώς και των δικτύων και υπηρεσιών πληροφόρησης και επικοινωνίας
<i>3^{ος} «Βελτίωση της ποιότητας ζωής, προστασία του περιβάλλοντος και ανάπτυξη της κοινωνικής και πολιτιστικής συνοχής»</i>	3.1. Προώθηση της κοινωνικής και πολιτιστικής ολοκλήρωσης
	3.2. Προώθηση και βελτίωση της από κοινού προστασίας και διαχείρισης των φυσικών πόρων, πρόληψη των φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων
	3.3. Προστασία της υγείας
<i>4^{ος} «Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής»</i>	4.1. Υποστήριξη της διαχείρισης, παρακολούθησης, εφαρμογής και ελέγχου των δράσεων του προγράμματος
	4.2. Υποστήριξη της δημοσιότητας και επικοινωνίας του Προγράμματος

Το πρόγραμμα INTERREG συνέβαλε σημαντικά στη δημιουργία και την ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας και έπαιξε σημαντικό ρόλο στην προσέγγιση των ανθρώπων και των θεσμικών οργάνων της περιοχής εδαφικής συνεργασίας, ώστε να αναπτυχθεί μια κοινή κατανόηση των προβλημάτων ανάπτυξης, των προκλήσεων και να βρεθούν κοινές λύσεις. Με το Πρόγραμμα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας (C.I.P.) INTERREG IIIA Ελλάδα-Ιταλία 2000-2006 τα εμπλεκόμενα μέρη της διασυνοριακής περιοχής απέκτησαν σημαντική και χρήσιμη εμπειρία. Το τρέχον πρόγραμμα επιχειρεί να αξιοποιήσει την πείρα που έχει αποκτηθεί από τους συμμετέχοντες και από τις δομές υλοποίησης του προγράμματος με την αντιμετώπιση ενός αριθμού κρίσιμων ζητημάτων που προέκυψαν κατά την εφαρμογή του.

Η υλοποίηση του προγράμματος έχει διπλή επίπτωση, δεδομένου ότι οι προτεινόμενες δράσεις είναι, αφενός για να ενισχυθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες της διασυνοριακής περιοχής, αφετέρου για να αντιμετωπιστούν πιθανές απειλές και αδυναμίες. Συγκεκριμένα, οι προοπτικές ανάπτυξης της περιοχής επικεντρώνονται στα ακόλουθα πεδία:

- Αξιοποίηση του πλεονεκτήματος της γεωγραφικής και πολιτικής θέσης της περιοχής του προγράμματος σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη μέλη της ΕΕ, της Μεσογείου και τις Βαλκανικής.
- Αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των ερευνητικών ιδρυμάτων και του ιδιωτικού τομέα, προκειμένου να προωθηθεί η καινοτομία στους τομείς της οικονομίας και κατά συνέπεια η αύξηση της απασχόλησης και η οικονομική ανάπτυξη.
- Προώθηση της καινοτομίας των διαδικασιών και των προϊόντων, ώστε να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα της περιοχής.
- Βελτίωση Τεχνολογίας Πληροφορίας και Επικοινωνιών σε μια προσπάθεια να ενισχυθεί το δυναμικό των νέων επιχειρήσεων για την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων που θα συμβάλουν στην αύξηση των εξαγωγών προς την ευρωπαϊκή και βαλκανική αγορά.
- Ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της υγείας και της εκπαίδευσης.

- Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη σε συνδυασμό με την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.
- Προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, σύμφωνα με την αρχή της ανάπτυξης της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής.
- Έμφαση στην προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος μέσω της ανάπτυξης των υποδομών διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων.
- Αξιοποίηση των εναλλακτικών μορφών ενέργειας (ηλιακή και αιολική).
- Προώθηση των δικτύων επικοινωνίας, μέσω της χρήσης των ΤΠΕ, με στόχο την προώθηση κοινών δράσεων για την πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής συνεργασίας.
- Προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη των κινδύνων - προστασία από φυσικές καταστροφές (θαλάσσια ρύπανση, πυρκαγιές, σεισμούς).
- Μείωση των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον και τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής.

4.4. Προϋπολογισμός του Προγράμματος

Ο συνολικός προϋπολογισμός (ΕΤΠΑ και Εθνική Συμμετοχή) του Προγράμματος Ελλάδα-Ιταλία 2007 – 2013 ανέρχεται σε €117.133.992. Η συνολική χρηματοδότηση αποτελείται από €87.850.494 (75%) της χρηματοδότησης ΕΤΠΑ και €29.283.498 (25%) από εθνικούς πόρους. Ο προϋπολογισμός για τη συνεισφορά του ΕΤΠΑ αντιστοιχεί ακριβώς με την κατανομή που προβλέπεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Κανονισμός 1080/2006).

Σύμφωνα με τη δομή του Προγράμματος, ο συνολικός προϋπολογισμός έχει χωριστεί σε τέσσερις άξονες προτεραιότητας:

1. Άξονας Προτεραιότητας 1 – προϋπολογισμός €32.797.518 που αντιστοιχεί στο 28% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος (αποτελούμενος από €24.598.139 της χρηματοδότησης ΕΤΠΑ και €8.199.379 από Εθνική Χρηματοδότηση) για χρηματοδότηση καινοτόμων δραστηριοτήτων και

ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ, με επίκεντρο την έρευνα και την τεχνολογία, με την ενθάρρυνση της διασυνοριακής οικονομικής συνεργασίας μεταξύ ερευνητικών φορέων.

2. Άξονας Προτεραιότητας 2 – προϋπολογισμός €29.283.498 που αντιστοιχεί στο 25% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος (απαρτίζεται από €21.962.623 από το ΕΤΠΑ και Εθνική Συμμετοχή €7.320.875) για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, της πληροφορικής, των μεταφορών και της προώθησης κοινών δράσεων για την κοινωνική ανάπτυξη των επιλέξιμων περιοχών. Στόχος είναι να βελτιωθεί η προσβασιμότητα στην διασυνοριακή περιοχή.
3. Άξονας Προτεραιότητας 3 – προϋπολογισμός €48.024.937 που αντιστοιχεί στο 41% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος (€ 36.018.703 από το ΕΤΠΑ και Εθνικής Συνεισφοράς €12.006.234) για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων για την προστασία του περιβάλλοντος, τη βελτίωση της δημόσιας υγείας και των υπηρεσιών που παρέχονται, καθώς και δράσεις στον τομέα του πολιτισμού και του τουρισμού.
4. Άξονας Προτεραιότητας 4 – προϋπολογισμός €7.028.039 που αντιστοιχεί στο 6% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος, (€5.271.029 από το ΕΤΠΑ και € 1.757.010 Εθνική Συνεισφορά). Η κατανομή από το ΕΤΠΑ για την Τεχνική Βοήθεια αντιστοιχεί ακριβώς στο 6% του συνόλου των κατανομών από το ΕΤΠΑ στο Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα-Ιταλία, όπως ορίζεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 4 του κανονισμού ΕΕ 1083/2006. Ο Άξονας αυτός θα χρηματοδοτήσει δραστηριότητες διαχείρισης, παρακολούθησης της εφαρμογής, του ελέγχου, της δημοσιότητας και τις πληροφορίες του προγράμματος.

4.5. Κριτήρια επιλεξιμότητας των προτάσεων προς υλοποίηση

Οι δυνητικοί δικαιούχοι συντάσσουν πρόταση σε συνεργασία με τον Επικεφαλής Εταίρο ο οποίος την υποβάλλει στην Κοινή Τεχνική Γραμματεία (ΚΤΓ). Μετά την υποβολή της, η κάθε αίτηση υπόκειται σε διαδικασία αξιολόγησης δύο σταδίων η οποία διενεργείται από την Κοινή Τεχνική Γραμματεία, βάσει των κριτηρίων

επιλογής που αναφέρονται παρακάτω. Η ΚΤΓ δύναται να επικουρείται από εξωτερικούς εμπειρογνώμονες κατά την αξιολόγηση των έργων.

Η κατ' αρχήν επιλογή των έργων που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Προγράμματος INTERREG γίνεται λαμβάνοντας υπόψη ότι τα προς ένταξη έργα αποδεικνύουν τον διασυνοριακό τους χαρακτήρα με βάση τις εξής αρχές:

1. Να έχουν σχεδιαστεί και συμφωνηθεί από κοινού, να ευρίσκονται και από τις δύο πλευρές των συνόρων και να ωφελούν τους πληθυσμούς και στις δύο περιοχές αυτών.
2. Να έχουν συμφωνηθεί και από τις δύο πλευρές και παρ' όλο που γεωγραφικά ευρίσκονται στην μία πλευρά των συνόρων να εμπεριέχουν σημαντικά οφέλη για τους πληθυσμούς που ζουν εκατέρωθεν αυτών.

Ειδικότερα τα έργα που θα ενταχθούν στο εν λόγω πρόγραμμα και θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του Ε.Τ.Π.Α. οφείλουν να ανταποκρίνονται στους όρους επιλεξιμότητας που ορίζονται στους Κανονισμούς του Προγράμματος. Οι γενικές κατηγορίες κριτηρίων είναι οι ακόλουθες :

- I. Φύση και είδος του έργου στο πλαίσιο του Μέτρου που πρέπει να συνάδει με το περιεχόμενό του και το κανονιστικό πλαίσιο του προγράμματος.
- II. Σκοπιμότητα του έργου που πρέπει να συνάδει με το Μέτρο, τα κοινωνικο-οικονομικά οφέλη που θα επιτευχθούν από την υλοποίησή του, όπως επίσης οι επιδράσεις που αναμένονται και τα εξαγόμενα αποτελέσματα από την συγκεκριμένη παρέμβαση.
- III. Πληρότητα του έργου για την εκπλήρωση των στόχων του Μέτρου είτε αποτελεί μέρος συνολικότερης παρέμβασης είτε είναι αυτοτελές.
- IV. Ωριμότητα του έργου με βάση τις συγκεκριμένες προδιαγραφές όσον αφορά το φυσικό και οικονομικό αντικείμενό του.
- V. Συμβατότητα του έργου με τις Εθνικές και Κοινοτικές Πολιτικές (ανταγωνιστικότητα, απασχόληση, μείωση ανισοτήτων, περιβάλλον, ισότητα ευκαιριών, καινοτομική προσέγγιση).

Μόνο έργα τα οποία επιδεικνύουν συμμόρφωση προς τις διοικητές απαιτήσεις και πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας υποβάλλονται σε **ποιοτική αξιολόγηση**. Η ποιοτική αξιολόγηση διενεργείται μέσω **βασικών κριτηρίων** και στηρίζεται σε σύστημα βαθμολόγησης από το οποίο προκύπτει ένας πίνακας κατάταξης όλων των

προτάσεων οι οποίες προήχθησαν από το πρώτο στάδιο αξιολόγησης. Τα κριτήρια αυτά είναι:

1. Συνάφεια πρότασης

- i. Οι στόχοι και τα αναμενόμενα αποτελέσματα του έργου πρέπει να απευθύνονται σε ειδικά προβλήματα, θέματα, ευκαιρίες της περιοχής.
- ii. Το έργο να λαμβάνει υπόψη ένα ή περισσότερα οριζόντια θέματα του Προγράμματος (αιεφόρος ανάπτυξη, θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, ισότητα ευκαιριών και αποφυγή διακρίσεων, δίκαιο ανταγωνισμό).
- iii. Τον βαθμό συνέργειας ή συμπληρωματικότητας με άλλες υλοποιούμενες παρεμβάσεις ή/και πολιτικές σε κοινοτικό, εθνικό, περιφερειακό – τοπικό επίπεδο στο πλαίσιο του συγκεκριμένου θεματικού τομέα.

2. Η ποιότητα των αποτελεσμάτων / Βιωσιμότητα

- i. Τα αποτελέσματα πρέπει να είναι συγκεκριμένα, μετρήσιμα, εφικτά, ρεαλιστικά και χρονικά προσδιορισμένα.
- ii. Ο βαθμός που επωφελείται το έργο από προηγούμενες εμπειρίες διασυννοριακής συνεργασίας (capitalization).
- iii. Ο βαθμός που τα αποτελέσματα του έργου εξασφαλίζουν προστιθέμενη αξία για την περιοχή του προγράμματος.
- iv. Η ύπαρξη βάσιμης και ρεαλιστικής δυνατότητας για το έργο να συνεχίσει ή/και να είναι βιώσιμο μετά το πέρας της συνδρομής του Προγράμματος (μελέτη σκοπιμότητας & βιωσιμότητας).
- v. Η στρατηγική του έργου όσον αφορά στην επικοινωνία και στη διάδοση των αποτελεσμάτων πρέπει να είναι καλά δομημένη και αποτελεσματική.

3. Η Καινοτομία

- i. Ο καινοτόμος χαρακτήρας του έργου.
- ii. Η Εφαρμογή καινοτόμων αποτελεσμάτων.
- iii. Ανάπτυξη νέων καινοτόμων μεθόδων, προϊόντων, εργαλείων.

- iv. Χρήση νέων μεθόδων, προϊόντων, εργαλείων για την υλοποίηση του έργου

4. Η Εταιρική Σχέση

- i. Η ικανότητα του Επικεφαλής Εταίρου να συντονίζει, διαχειριστεί, ελέγξει και παρακολουθήσει την όλη υλοποίηση του έργου.
- ii. Η επαγγελματική ικανότητα (οργάνωση και εμπειρία) των εταίρων για την πετυχημένη υλοποίηση των αναληφθεισών δραστηριοτήτων (παραδοτέων – Work Packages) του έργου.

5. Η ποιότητα διαχείρισης του έργου

- iii. Η ύπαρξη σαφούς μεθοδολογίας για τη διαχείριση του έργου.
- iv. Ο σωστός καταμερισμός εργασιών και οι διακριτοί ρόλοι των εταίρων.

6. Η ποιότητα μεθοδολογικής προσέγγισης του περιεχόμενου του έργου

- i. Η συνέπεια μεταξύ των προσδιορισμένων στόχων του έργου, των αναμενόμενων εκροών και αποτελεσμάτων και των δραστηριοτήτων προς επίτευξή τους.
- ii. Η ωριμότητα του έργου (σε ποιο στάδιο ολοκλήρωσης βρίσκονται οι διοικητικές διαδικασίες που επιτρέπουν την πραγμάτωση του έργου).

7. Ο προϋπολογισμός και η χρηματοδότηση

- iii. Ο εξισορροπημένος και ρεαλιστικός συνολικός προϋπολογισμός της υποβληθείσας πρότασης.
- iv. Η σαφής και αιτιολογημένη δικαιολόγηση των εκτιμώμενων δαπανών των δραστηριοτήτων του έργου.

Κεφάλαιο 5: URBANETS

5.1. Το έργο “URBANETS”

Το έργο “URBANETS”²³ “*Βιώσιμη διαχείριση αστικών δικτύων με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών - Sustainable Management of Urban Networks with the use of ICT*” εντάσσεται στο πλαίσιο του Προγράμματος Ευρωπαϊκής Διασυνοριακής Συνεργασίας «**European Territorial Cooperation Programme Greece – Italy 2007-2013**» και χρηματοδοτείται από το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης** (κατά 75%) και από Εθνικούς Πόρους μέσω του **Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων** (κατά 25%). Το έργο υποβλήθηκε τον Οκτώβριο του 2009 στο πλαίσιο της 1ης πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος του Προγράμματος Ευρωπαϊκής Διασυνοριακής Συνεργασίας “Greece - Italy 2007-2013” και η υλοποίησή του εγκρίθηκε από την Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος στις 15 Ιουλίου του 2011.

Εικόνα 3: Το Έργο URBANETS

European Territorial Cooperation Programme
Greece - Italy
2007-2013

URBANETS
Sustainable Management
of Urban Networks with the use of ICT

Το Έργο URBANETS

Κατάθεση πρότασης: **Αύγουστος 2009** (1st call for proposals)
Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας:
“**Ελλάδα – Ιταλία 2007-2013**”

Άξονας Προτεραιότητας 2: Βελτίωση της δυνατότητας πρόσβασης σε δίκτυα και υπηρεσίες

Ειδικός Στόχος 2.2: Βελτίωση των μεταφορών, δικτύων και υπηρεσιών πληροφόρησης και επικοινωνίας

Έγκριση Προγράμματος: **Ιούλιος 2011**
Subsidy Contract: **16 Φεβρουαρίου 2012**

The Programme is co-funded by the European Union (ERDF)
and by National Funds of Greece & Italy

²³ URBANETS / Sustainable Management of Urban Networks with the Use of ICT, <http://www.greece-italy.eu/component/projects/?view=item&id=13&Itemid=8>

Επικεφαλής Εταίρος του έργου είναι ο Δήμος Ηγουμενίτσας (Ελλάδα) και ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται σε **1.464.300,00€**. Οι υπόλοιποι εταίροι είναι ο Δήμος της Gallipoli και ο Δήμος του Brindisi.

Εικόνα 4: Το Έργο URBANETS

European Territorial Cooperation Programme
Greece - Italy
2007-2013

URBANETS
Sustainable Management
of Urban Networks with the use of ICT

Το Έργο URBANETS

Επικεφαλής εταίρος : **Δήμος Ηγουμενίτσας**
Εταίρος No 2 : **Δήμος Gallipoli**
Εταίρος No 3 : **Δήμος Brindisi**

Προϋπολογισμός Έργου: **1.464.300,00 Euro**

Χρηματοδότηση: **75%** από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) & **25%** από Εθνικούς πόρους

Διάρκεια : **33 μήνες** (Νοέμβριος 2011 – Ιούλιος 2014)

Ιστοσελίδα Έργου: **<http://urbanets.eu>**

The Programme is co-funded by the European Union (ERDF) and by National Funds of Greece & Italy

Ηγουμενίτσα, 22 Ιουλίου 2014 - "URBANETS" Διεθνές Συνέδριο - Slide 3

Το έργο στοχεύει στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών καθώς και Τεχνολογιών Πληροφορικής και (ΤΠΕ), προκειμένου να υλοποιηθεί ένα σύστημα διαχείρισης της κυκλοφορίας, καθώς και αξιολόγησης των περιβαλλοντικών επιβαρύνσεων (ατμοσφαιρική ρύπανση, ηχορρύπανση κλπ) στις συμμετέχουσες πόλεις. Επιβαρύνσεις, οι οποίες οφείλονται αφενός μεν στη λειτουργία του λιμανιού και της επακόλουθης αυξημένης κίνησης οχημάτων και εμπορευμάτων και αφετέρου στην έλλειψη υποδομών διαχείρισης της κυκλοφορίας. Επισημαίνεται ότι και οι τρεις συμμετέχουσες πόλεις θεωρούνται σημαντικά λιμάνια και ταυτόχρονα συνδέονται με κεντρικούς οδικούς άξονες της χώρας τους (με την Εγνατία οδό στην Ελλάδα και την Autostrada στην Ιταλία). Επιπλέον, στους στόχους του έργου περιλαμβάνεται η ανταλλαγή τεχνογνωσίας ανάμεσα στους εταίρους, έτσι ώστε να αξιοποιηθούν αποτελεσματικότερα οι νέες Τεχνολογίες για τη γενικότερη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων τους.

- Έχουν ελλείψεις σε υποδομές αστικών μεταφορών (τραμ, μετρό, αστικές συγκοινωνίες κ.λπ.), ενώ παρατηρείται συχνά το φαινόμενο της κυκλοφοριακής συμφόρησης του κέντρου. Διαπιστώνονται σημαντικές ελλείψεις σε υποδομές διαχείρισης κυκλοφορίας.

5.3. Στόχος του Έργου

Κύριος στόχος του έργου είναι η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και κυκλοφορίας στις τρεις πόλεις, ενώ ειδικός στόχος η αξιοποίηση νέων τεχνολογιών καθώς και ΤΠΕ, προκειμένου να υλοποιηθεί ένα σύστημα διαχείρισης της κυκλοφορίας και αξιολόγησης περιβαλλοντικών επιβαρύνσεων (ατμοσφαιρική ρύπανση, ηχορρύπανση κλπ) στις τρεις πόλεις.

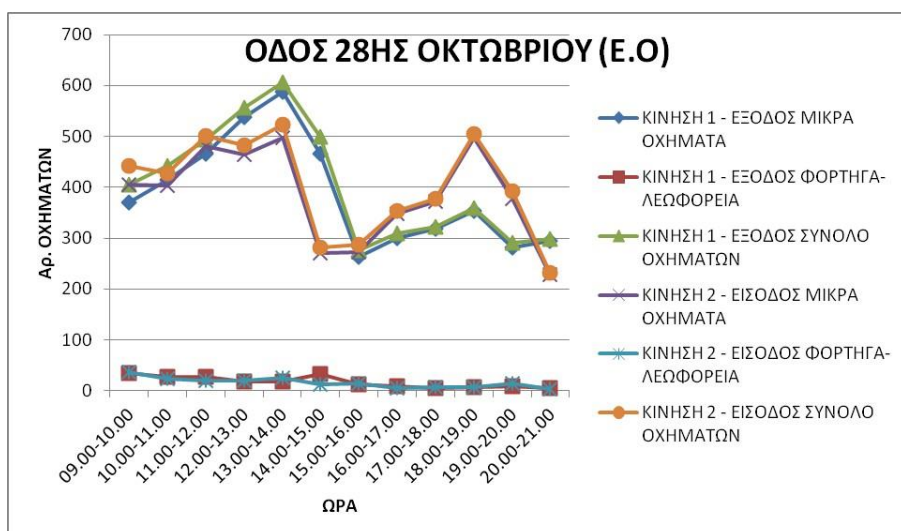
Στο πλαίσιο του έργου εγκαταστάθηκε ένα δίκτυο αισθητήρων μέτρησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της κυκλοφορίας, αισθητήρες ελέγχου της κυκλοφορίας, αισθητήρες για τον έλεγχο της διαθεσιμότητας θέσεων στάθμευσης στα πάρκινγκ των τριών πόλεων και ειδικές ενημερωτικές πινακίδες.

Πίνακας 2: ΕΟ-Ηγουμενίτσας – Ιωαννίνων (Είσοδος και Έξοδος από την πόλη) - (οδός 28ης Οκτωβρίου)

ΩΡΑ	ΚΙΝΗΣΗ 1 - ΕΞΟΔΟΣ		ΚΙΝΗΣΗ 2 - ΕΙΣΟΔΟΣ		ΣΥΝΟΛΑ	
	ΜΙΚΡΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	ΦΟΡΤΗΓΑ - ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ	ΜΙΚΡΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	ΦΟΡΤΗΓΑ - ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ	ΜΙΚΡΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	ΦΟΡΤΗΓΑ - ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ
09.00-10.00	371	35	405	37	776	72
10.00-11.00	415	27	404	24	819	51
11.00-12.00	466	27	481	20	947	47
12.00-13.00	538	18	464	19	1.002	37
13.00-14.00	588	18	498	25	1.086	43
14.00-15.00	466	33	270	12	736	45
15.00-16.00	263	13	273	15	536	28
16.00-17.00	300	9	348	5	648	14
17.00-18.00	318	5	372	6	690	11
18.00-19.00	354	6	498	7	852	13
19.00-20.00	282	8	378	14	660	22
20.00-21.00	294	5	228	3	522	8
ΣΥΝΟΛΟ 12 ΩΡΩΝ	4655	204	4619	187	9274	391

Πηγή: Δήμος Ηγουμενίτσας, www.urbanets.eu

Εικόνα 6: Απεικόνιση των ροών επί της οδού 28ης Οκτωβρίου²⁵

Πίνακας 3: Η κίνηση των οχημάτων επί της οδού Εθνικής Αντίστασης

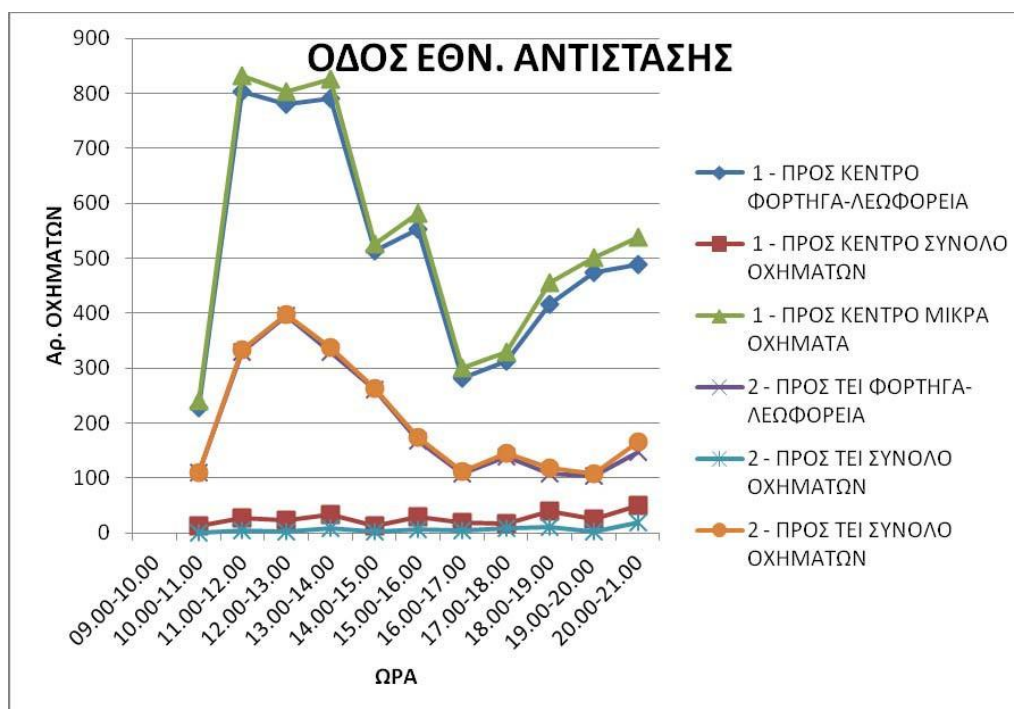
ΩΡΑ	ΚΙΝΗΣΕΙΣ					
	1 - ΠΡΟΣ ΚΕΝΤΡΟ		2 - ΠΡΟΣ ΤΕΙ		ΣΥΝΟΛΑ	
	ΜΙΚΡΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	ΦΟΡΤΗΓΑ-ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ	ΜΙΚΡΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	ΦΟΡΤΗΓΑ-ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ	ΜΙΚΡΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	ΦΟΡΤΗΓΑ-ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ
09.00-10.00						
10.00-11.00	228	13	110	0	338	13
11.00-12.00	804	28	329	4	1133	32
12.00-13.00	780	24	396	2	1176	26
13.00-14.00	791	34	329	8	1120	42
14.00-15.00	514	12	261	2	775	14
15.00-16.00	552	30	168	7	720	37
16.00-17.00	282	18	108	5	390	23
17.00-18.00	312	17	138	8	450	25
18.00-19.00	416	40	108	11	524	51
19.00-20.00	475	26	104	3	579	29
20.00-21.00	488	50	148	18	636	68
ΣΥΝΟΛΟ 11 ΩΡΩΝ	5.642	292	2.199	68	7.841	360

ΩΡΑ ΑΙΧΜΗΣ - PEAK HOUR: 12:00-13:00

Πηγή: Δήμος Ηγουμενίτσας, www.urbanets.eu

²⁵ Πηγή: Δήμος Ηγουμενίτσας, www.urbanets.eu

Εικόνα 7: Απεικόνιση των ροών επί της οδού Εθνικής Αντίστασης²⁶

Πίνακας 4: Η κίνηση των οχημάτων επί της οδού Κύπρου (κεντρική οδός πόλης)

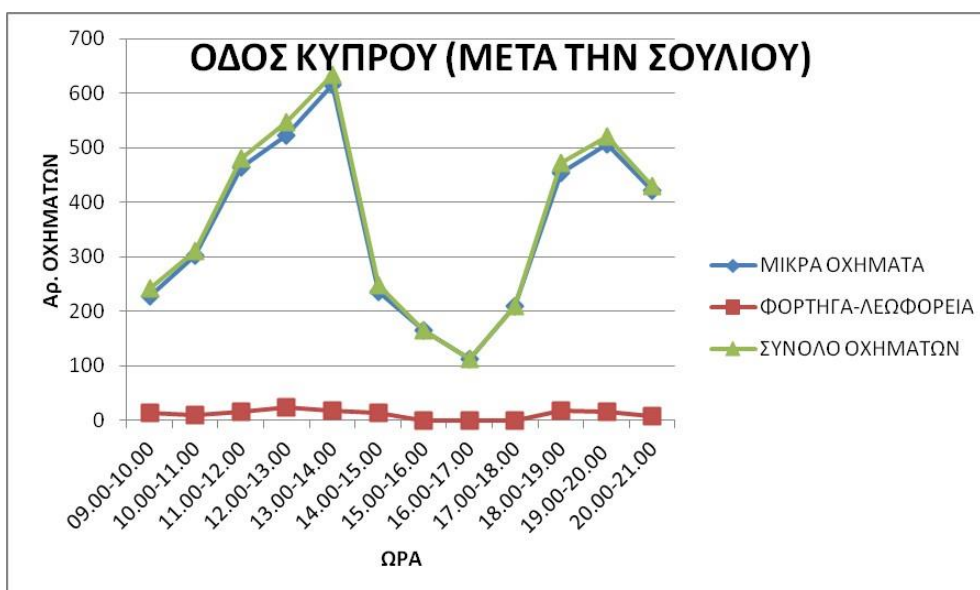
ΩΡΑ	ΚΙΝΗΣΗ 1 - ΚΥΠΡΟΥ		ΚΙΝΗΣΗ 2 - ΛΕΞΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟΥ ΑΠΟ ΣΟΥΛΙΟΥ		ΣΥΝΟΛΑ	
	ΜΙΚΡΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	ΦΟΡΤΗΓΑ-ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ	ΜΙΚΡΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	ΦΟΡΤΗΓΑ-ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ	ΜΙΚΡΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	ΦΟΡΤΗΓΑ-ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ
09.00-10.00	182	13	46		228	13
10.00-11.00	247	8	55	1	302	9
11.00-12.00	381	15	84		465	15
12.00-13.00	451	24	72		523	24
13.00-14.00	536	17	80		616	17
14.00-15.00	173	13	63		236	13
15.00-16.00	132		33		165	0
16.00-17.00	90		22		112	0
17.00-18.00	160		49		209	0
18.00-19.00	409	18	45		454	18
19.00-20.00	444	15	62		506	15
20.00-21.00	386	8	35		421	8
ΣΥΝΟΛΟ 12 ΩΡΩΝ	3.591	131	646	1	4.237	132

ΩΡΑ ΔΙΧΜΗΣ - PEAK HOUR : 13:00-14:00

Πηγή: Δήμος Ηγουμενίτσας, www.urbanets.eu

²⁶ Πηγή: Δήμος Ηγουμενίτσας, www.urbanets.eu

Εικόνα 8: Απεικόνιση των ροών επί της οδού Κύπρου²⁷

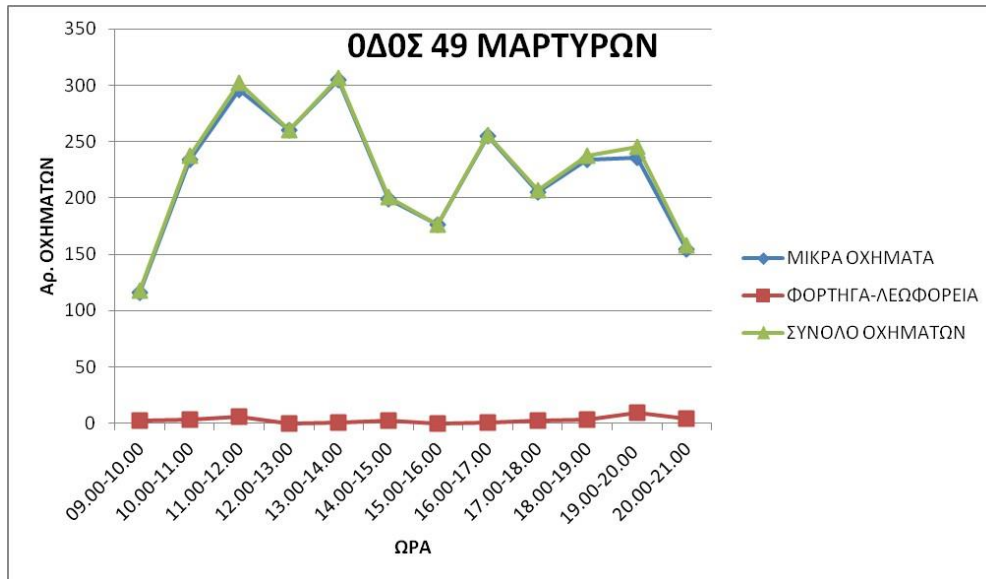
Πίνακας 5: Η κίνηση των οχημάτων επί της οδού 49 Μαρτύρων

ΟΔΟΣ 49 ΜΑΡΤΥΡΩΝ (ΕΞΟΔΟΣ ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΟΛΗ)						
ΩΡΑ	ΜΙΚΡΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	ΦΟΡΤΗΓΑ - ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ	ΜΙΚΡΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	ΦΟΡΤΗΓΑ - ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ	ΣΥΝΟΛΑ	
					ΜΙΚΡΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	ΦΟΡΤΗΓΑ - ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ
09.00-10.00	81		35	2	116	2
10.00-11.00	187	1	47	2	234	3
11.00-12.00	228	1	68	5	296	6
12.00-13.00	195		65		260	0
13.00-14.00	218		87	1	305	1
14.00-15.00	131	1	68	1	199	2
15.00-16.00	128		48		176	0
16.00-17.00	194	1	61		255	1
17.00-18.00	139	1	66	1	205	2
18.00-19.00	176	1	58	2	234	3
19.00-20.00	155	1	81	8	236	9
20.00-21.00	98	1	56	3	154	4
ΣΥΝΟΛΟ 12 ΩΡΩΝ	1.930	8	740	25	2.670	33
ΩΡΑ ΑΙΧΜΗΣ - PEAK HOUR : 13:00-14:00						

Πηγή: Δήμος Ηγουμενίτσας, www.urbanets.eu

²⁷ Πηγή: Δήμος Ηγουμενίτσας, www.urbanets.eu

Εικόνα 9: Απεικόνιση των ροών επί της οδού 49 Μαρτύρων²⁸

Η σχεδίαση και ανάπτυξη δυναμικής Πληροφοριακής Πύλης όπου προβάλλεται το σχετικό με το έργο υλικό περιλαμβάνει τη δημιουργία βάσης δεδομένων που φιλοξενεί το περιεχόμενό της, εγκατάσταση εργαλείων διαχείρισής του (Content Management Tools), ψηφιοποίηση και ενσωμάτωση στον διαδικτυακό τόπο του περιεχομένου με απώτερο στόχο την ενημέρωση, αναβάθμιση και ολοκλήρωση του ηλεκτρονικού κόμβου του Δήμου. Ο κόμβος αυτός παρέχει ενημερωτικό υλικό για τις παρεχόμενες υπηρεσίες του φορέα καθώς και εύκολη πρόσβαση σε αυτές από τους ενδιαφερόμενους, ενώ παράλληλα αποτελεί μέσο προώθησης του έργου του και διάδοσης – διάχυσης των πληροφοριών σχετικών με τις παρεχόμενες υπηρεσίες του.

5.4. Αποτελέσματα και οφέλη από την υλοποίηση του έργου

Το έργο προτείνει τα κατάλληλα εργαλεία για την Αστική Διαχείριση δίνοντας λύση όχι μόνο στην διαχείριση των κυκλοφοριακών προβλημάτων αλλά και στην δράση τους στον αστικό σχεδιασμό όπως το Γ.Π.Σ., η προστασία του περιβάλλοντος, η διαχείριση των καταστροφών (σεισμοί, πυρκαγιές κ.λπ.). Το έργο URBANETS αποτυπώνει σαφέστατα την στρατηγική, δίνοντας έμφαση στις προτεραιότητες των

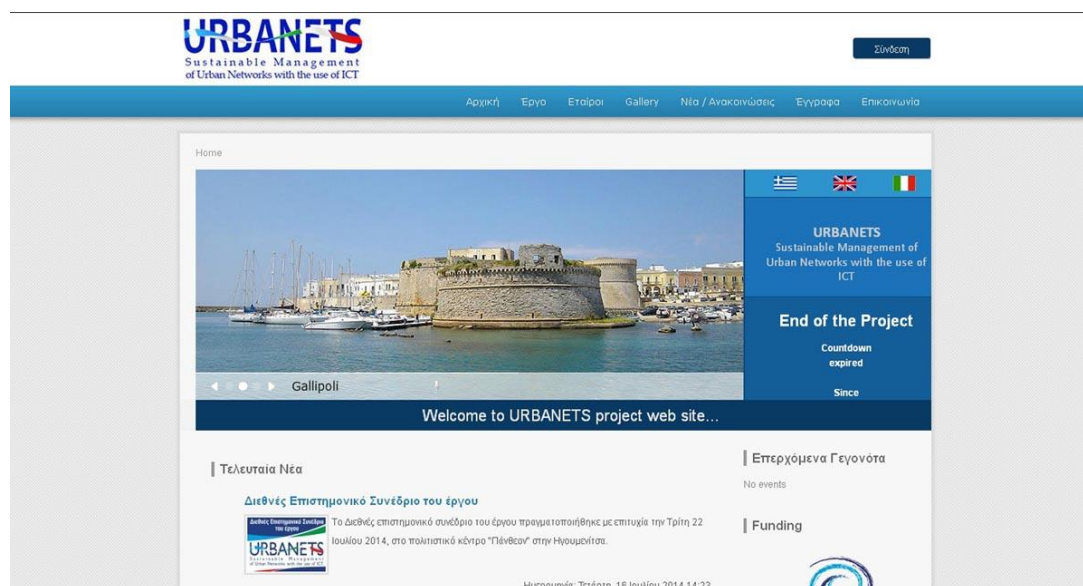
²⁸ Πηγή: Δήμος Ηγουμενίτσας, www.urbanets.eu

επεμβάσεων, την μεθοδολογία και τα απαραίτητα εργαλεία για την επίλυση των κυκλοφοριακών και περιβαλλοντικών προβλημάτων προτείνοντας μια σειρά μέτρων και επεμβάσεων, στοχεύοντας επίσης στην βελτιστοποίηση των εργαλείων που θα χρησιμοποιηθούν για την αστική διαχείριση, έτσι ώστε να είναι πιο εύκολος ο συντονισμός της κυκλοφοριακής διαχείρισης και κατ' επέκταση ο περιορισμός της κυκλοφοριακής συμφόρησης στο κέντρο των πόλεων που συμμετέχουν στο έργο.

Η Πληροφοριακή Πύλη παρέχει και τις εξής υπηρεσίες προς τον δημότη της:

- Νέα – Ανακοινώσεις – Ειδήσεις (RSS Διευθύνσεις) με σκοπό την εύκολη και γρήγορη ενημέρωση των χρηστών για θέματα που αφορούν τις δραστηριότητες στα πλαίσια του προγράμματος.
- Διαδραστικό Χάρτη, (Web GIS) ο οποίος παρέχει την δυνατότητα στους χρήστες να περιηγηθούν εικονικά στο γεωγραφικό χώρο των πιλοτικών περιοχών, όπου εκτός από την παρουσίαση των περιοχών ταυτόχρονα θα παρέχονται πληροφορίες σχετικές με την ατμοσφαιρική ρύπανση και τον κυκλοφοριακό φόρτο κ.τ.λ.
- Εργαλεία για τη διαχείριση των ενεργών χρηστών, μέσω των οποίων μπορεί να γίνει επισκόπηση των ενεργών χρηστών και της τρέχουσας κατάστασής τους. Περαιτέρω σε αυτά παρουσιάζονται κάποια στατιστικά στοιχεία που αφορούν στη χρήση των υπηρεσιών της Πύλης και παρέχεται άμεση επικοινωνία με τους διαχειριστές της Πύλης μέσω μιας σχετικής Φόρμας Επικοινωνίας.

Εικόνα 10: Η πληροφοριακή Πύλη του Έργου²⁹

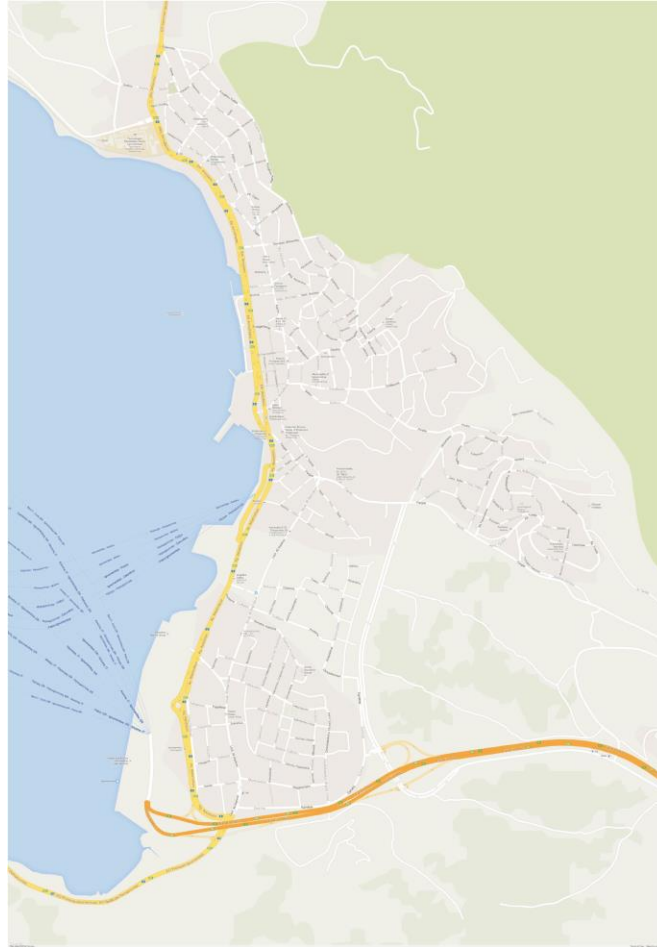

Το Σύστημα Κυκλοφοριακής & Περιβαλλοντικής Πληροφόρησης & Εποπτείας (Traffic and Environmental Information and Monitoring System – TEIMS) αποτέλεσε το βασικό παραδοτέο του έργου και βασικό εργαλείο για την υλοποίηση του σχεδίου δράσης που εκπονήθηκε. Στόχος του εν λόγω συστήματος ήταν να παρέχει κυκλοφοριακή και περιβαλλοντική πληροφόρηση σε πραγματικό χρόνο σε κατοίκους των τριών περιοχών Ηγουμενίτσας, Brindisi και Gallipoli, συλλέγοντας τα αναγκαία δεδομένα από υποσυστήματα αισθητήρων που εγκαταστάθηκαν στις τρεις πόλεις. Παρέχει, επίσης πληροφορία για ιστορικά στοιχεία κυκλοφορίας και περιβαλλοντικής ρύπανσης στις τρεις περιοχές.

Στο πλαίσιο του έργου έγιναν οι αναλύσεις για την κυκλοφορία, τις κυκλοφοριακές ροές και τις εκτιμήσεις των επιπέδων εξυπηρέτησης (LOS) του οδικού δικτύου της πόλης και τις περιβαλλοντικές της επιπτώσεις για την περιοχή μελέτης της Ηγουμενίτσας. Οι μετρήσεις των κυκλοφοριακών φόρτων, υλοποιήθηκαν σε όλη την διάρκεια του έργου, ούτως ώστε να υπάρχουν αρκετές μετρήσεις για την βαθμονόμηση (calibration) και την επικύρωση (validation) του κυκλοφοριακού μοντέλου της πόλης της Ηγουμενίτσας.

²⁹ Πηγή: www.urbanets.eu

Εικόνα 11: Το υπάρχον κυκλοφοριακό μοντέλο της Ηγουμενίτσας³⁰

Η υλοποίηση του έργου οδήγησε ταυτόχρονα και στην υλοποίηση τριών κυκλοφοριακών σεναρίων για την αποσυμφόρηση της πόλης της Ηγουμενίτσας, τη διευκόλυνση των πολιτών στις μετακινήσεις τους και την καλύτερη και ορθότερη διαχείριση, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες αναλύσεις και τα προβλήματα που προέκυψαν από επιτόπιες έρευνες, αναλύσεις και απαντήσεις των φορέων (ερωτηματολόγια / συνεντεύξεις):

- I. **Βραχυπρόθεσμα (άμεσα) σενάρια,**
- II. **Μεσοπρόθεσμα, και**
- III. **Μακροπρόθεσμα**

³⁰ Πηγή: Δήμος Ηγουμενίτσας, www.urbanets.eu

Τα βραχυπρόθεσμα εναλλακτικά σενάρια είναι συνήθως σενάρια που μπορούν να υλοποιηθούν εντός μικρών χρονικών διαστημάτων (0- 3 ετών) και χωρίς μεγάλο κόστος.

- Ελεγχόμενη στάθμευση στο κέντρο μαζί με κανονιστικά μέτρα περιορισμού κυκλοφορίας για φορτηγά.
- Εναλλακτικές διαδρομές με ΙΧ (με σκοπό την μείωση της κυκλοφορίας επί της οδού Κύπρου) χωρίς νέα έργα υποδομής αλλά απλές, με μικρό κόστος προσαρμογές, και βελτιώσεις του υφιστάμενου οδικού δικτύου.
- Αποκέντρωση αρχικά των οικονομικών υπηρεσιών του Δήμου Ηγουμενίτσας και έπειτα σταδιακά και άλλων υπηρεσιών, βάσει μελέτης, και μέτρα διαχείρισης κυκλοφορίας και στάθμευσης.
- Διάφορα σενάρια για μονοδρομήσεις, διαχείριση κυκλοφορίας και αλλαγής κατευθύνσεων στο υφιστάμενο οδικό δίκτυο της πόλης.

Τα μεσοπρόθεσμα σενάρια είναι αυτά που υλοποιούνται σε 3 έως 7 έτη και αποτελούν εφικτά σενάρια που συνήθως χρειάζονται αρκετό χρόνο για την υλοποίησή τους και τον ανάλογο προϋπολογισμό. Ως εκ τούτου τα μεσοπρόθεσμα εναλλακτικά σενάρια που υλοποιήθηκαν είναι:

- Νέοι σταθμοί αυτοκινήτων ή/ και νέοι χώροι στάθμευσης.
- Εναλλακτικές διαδρομές με ΙΧ (με σκοπό την μείωση της κυκλοφορίας επί της οδού Κύπρου) με μικρά νέα έργα υποδομής (όχι υψηλού κόστους) και βελτιώσεις του υφιστάμενου οδικού δικτύου - Γράμμου.
- Η μερική (και συνολική) λειτουργία της περιφερειακής οδού με την ολοκλήρωση και της Γ Φάσης του λιμένα
- Η κατασκευή και λειτουργία της σιδηροδρομικής γραμμής σε συνάρτηση με το λιμάνι σε πλήρη λειτουργία (όλες οι φάσεις) και η περιφερειακή οδός σε πλήρη λειτουργία.

Εικόνα 12 Μετρήσεις "Θορύβου" στην Ηγουμενίτσα³¹

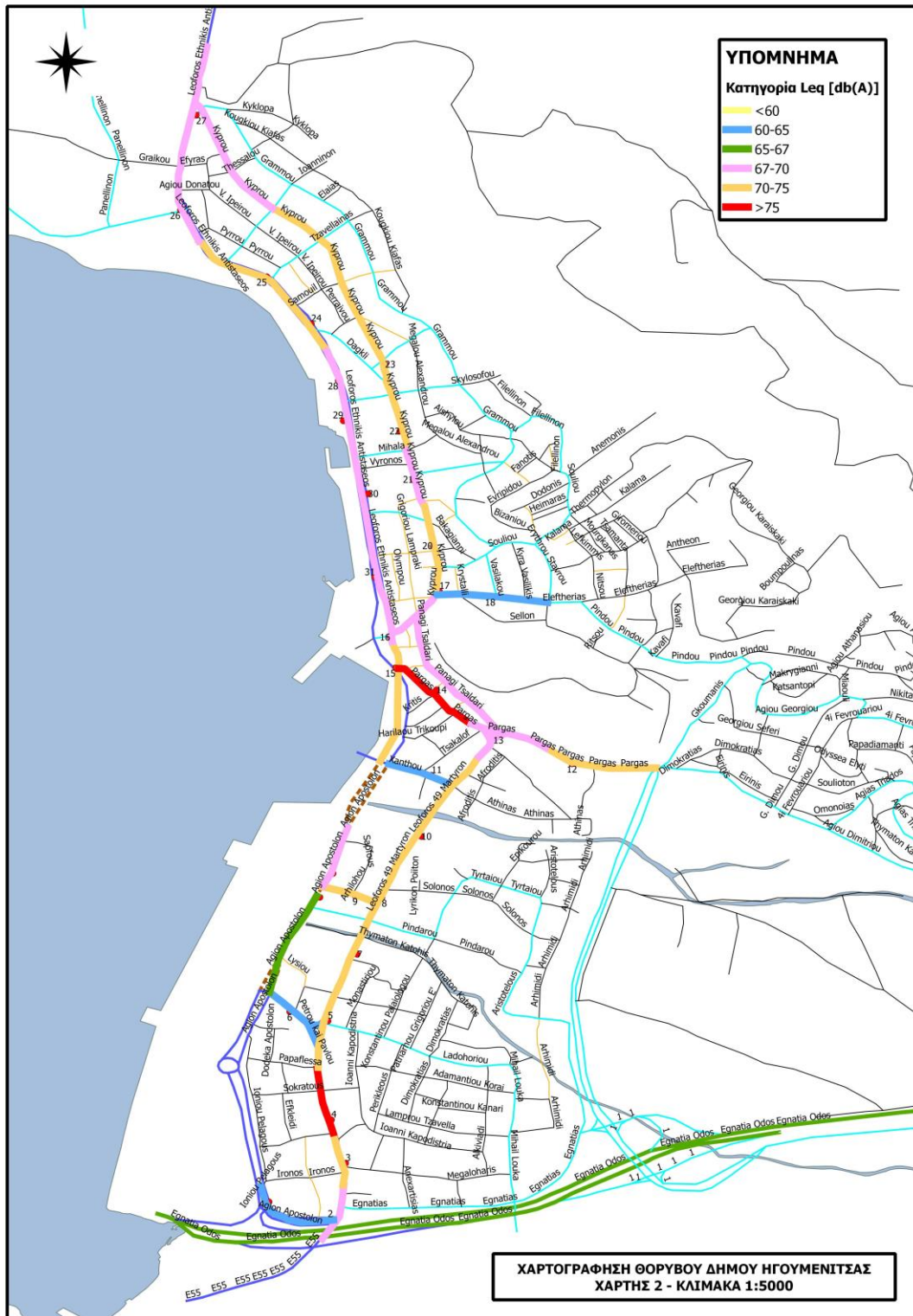

³¹ Πηγή: Δήμος Ηγουμενίτσας, www.urbanets.eu

Τα συμπεράσματα και οι προτάσεις κυκλοφοριακής διαχείρισης είναι τα ακόλουθα:

1. Οι μονοδρομήσεις (άμεσα – βραχυπρόθεσμα) είτε μόνιμα είτε για ειδικά events και η γενικότερη κυκλοφοριακή διαχείριση.
2. Τα κυκλοφοριακά μέτρα διαχείρισης.
3. Η ολοκλήρωση της περιμετρικής Ηγουμενίτσας το συντομότερο δυνατόν.
4. Απαραίτητα μέτρα για την κυκλοφοριακή ελάφρυνση της κεντρικής οδού (Κύπρου) και τις εναλλακτικές διαδρομές.
5. Η πρόταση για εγκατάσταση τεσσάρων φωτεινών σηματοδοτών.
6. Η οργάνωση της στάθμευσης παρά την οδό για τους κατοίκους (ελεγχόμενη ή μη)
7. Σε όλες τις τοπικές οδούς που έχουν κυκλοφοριακό πρόβλημα και θα απαγορευτεί ή/και απαγορεύεται η στάθμευση, οι διαθέσιμοι χώροι (στάθμευσης) θα διαμορφωθούν με προτεραιότητα για τους κατοίκους.
8. Η οργάνωση της στάθμευσης παρά την οδό για τους καταστηματάρχες, με τη δημιουργία κατάλληλων χώρων για τη φορτοεκφόρτωση εμπορευμάτων που όμως θα χρησιμοποιούνται σε συγκεκριμένες ώρες, κατόπιν συμφωνίας με τους εμπορικούς συλλόγους.
9. Η δημιουργία χώρων στάθμευσης εκτός οδού.
10. Η μείωση των ΙΧ στο κέντρο και η προώθηση – συνέχιση του προγράμματος για χρήση των ποδηλάτων.
11. Η οριζόντια και η κατακόρυφη σήμανση η οποία πρέπει να συντηρηθεί σωστά για την γενικότερη οδική ασφάλεια.

Εικόνα 13: Χαρτογράφηση "θορύβου" στην Ηγουμενίτσα³²

Όλα τα παραπάνω αποτέλεσαν ένα από τα βασικά εργαλεία (μαζί με την επικαιροποιημένη κυκλοφοριακή μελέτη και την επέκταση του ποδηλατόδρομου

³² Πηγή: Δήμος Ηγουμενίτσας, www.urbanets.eu

εντός της πόλης της Ηγουμενίτσας) για την ανάπτυξη ενός Σχεδίου Βιώσιμη Ανάπτυξης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) για την πόλη της Ηγουμενίτσας.

Τα αποτελέσματα των μετρήσεων που προέκυψαν απέδειξαν πως η Ηγουμενίτσα αντιμετωπίζει μια σειρά θεμάτων που αφορούν στον τρόπο της χωρικής της ανάπτυξης, σε προβληματικές μετακινήσεις προσώπων και αγαθών είτε με τα πόδια είτε με μηχανοκίνητα μέσα, σε ασυνέχειες του υπάρχοντος οδικού δικτύου, σε έλλειψη συνεχούς πολεοδομικού και κυκλοφοριακού σχεδιασμού, λόγω κυρίως της έλλειψης χάραξης κοινής πολιτικής όσον αφορά στις αστικές μετακινήσεις. Τα βασικότερα προβλήματα κινητικότητας αφορούν στην προσβασιμότητα των πεζών και ειδικότερα των ΑμΕΑ, στα έντονα προβλήματα που αντιμετωπίζουν καθημερινά οι οδηγοί των αυτοκινήτων με την έλλειψη χώρων στάθμευσης, στην κυκλοφοριακή συμφόρηση που παρατηρείται κυρίως στο κέντρο της πόλης και ειδικότερα κοντά στις πύλες του λιμανιού λόγω της μη ολοκληρωμένης κατασκευής του περιφερειακού δακτυλίου της πόλης που θα προσέφερε απευθείας σύνδεση του λιμανιού με την Εγνατία Οδό και τέλος στην παντελή απουσία σηματοδοτών ακόμα και σε κεντρικούς κόμβους.

Ένα Ολοκληρωμένο Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας με την αξιοποίηση των υποδομών και των υπηρεσιών του Έργου URBANETS θα συμβάλει στην ορθολογικότερη εφαρμογή μέτρων για τη βελτίωση της κινητικότητας αφενός των πεζών με τη δημιουργία ολοκληρωμένου δικτύου προσβάσιμων πεζοδρομίων και ποδηλατόδρομων, αφετέρου στην διαχείριση των κυκλοφοριακών ροών και την αντιμετώπιση και αποτροπή φαινομένων παράνομης στάθμευσης και στην εύρεση εναλλακτικών λύσεων στάθμευσης περιφερειακά του ευρύτερου κέντρου της πόλης της Ηγουμενίτσας, συμβάλλοντας έτσι γενικότερα στην αναβάθμιση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών της.

Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα

Η έννοια της εδαφικής συνεργασίας αποτέλεσε και αποτελεί αδιαμφισβήτητα βασικό πυλώνα της προσπάθειας για την επίτευξη των στόχων της πολιτικής συνοχής. Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, η εδαφική συνοχή αποτελεί πλέον έναν από τους βασικούς στόχους της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, η ενσωμάτωση της εδαφικής διάστασης σε κάθε στάδιο και επίπεδο του αναπτυξιακού προγραμματισμού, σε συνδυασμό με τη δικτύωση και τη συνεργασία μεταξύ των συνοριακών ή μη περιφερειών, διασφαλίζει την ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας και δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες χωρικής ανάπτυξης και χωρικής συνοχής (Τοπάλογλου, 2011).

Οι πολιτικές διασυνοριακής συνεργασίας των ΟΤΑ εκατέρωθεν των συνόρων μπορούν να γίνουν μοχλός ανάπτυξης της διασυνοριακής ζώνης και να ελαττώσουν τις δυσμένειες που, λόγω περιφερειακής θέσης, βιώνουν οι παραμεθόριες περιοχές (Τοπάλογλου, 2011). Για την επιτυχία της συνεργασίας θα πρέπει να αναπτυχθεί μία ευρεία εταιρική σχέση, η οποία να περιλαμβάνει εκτός από τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους. Οι ΟΤΑ οφείλουν να συνδράμουν τον ιδιωτικό τομέα με τη δημιουργία υποστηρικτικών δομών, οι οποίες να διευκολύνουν τις διασυνοριακές ανταλλαγές, μέσω της ενημέρωσης για το θεσμικό πλαίσιο εκατέρωθεν των συνόρων. Οφείλουν επίσης να προβούν σε κοινή διαχείριση πολιτιστικών και περιβαλλοντικών πόρων και στην ανάδειξή τους με οφέλη και για τις δύο πλευρές. Με βάση αυτή τη λογική, η συνεργασία μεταξύ των τοπικών φορέων διοίκησης, αυτοδιοίκησης, επιμελητηριακών οργανώσεων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών των διασυνοριακών περιοχών θα μπορούσε να ενεργοποιήσει τις τοπικές δυναμικές σε μία «από κάτω προς τα επάνω» (bottom – up) αναπτυξιακή κατεύθυνση.

Ο σύγχρονος κόσμος, μέσα από την οπτική της παγκοσμιοποίησης, εμφανίζεται ολοένα και πιο διασυνδεδεμένος και αλληλεξαρτώμενος, γεγονός που έχει αυξήσει σημαντικά τη σημασία και το ρόλο των δικτύων, της συνεργασίας, της κινητικότητας και της διάχυσης της γνώσης. Μέσα από αυτήν την οπτική, μια σειρά από νέους «παίκτες» (δίπλα στους παραδοσιακούς φορείς όπως είναι το κράτος, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές κ.α.) φαίνεται να κάνουν την εμφάνισή τους, μέσα από σχήματα χωρικής συνεργασίας με διεθνή διάσταση, στα οποία μπορεί να συμμετέχουν

επιχειρήσεις, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ή ακόμη και ομάδες κοινωνικής δικτύωσης μέσα από το διαδίκτυο. Σε μια εποχή όπου η έννοια του ανταγωνισμού φαίνεται να αποτελεί το κυρίαρχο ιδεολόγημα, η διεθνής εδαφική συνεργασία στο τοπικό και περιφερειακό επίπεδο προβάλλει ως μια εναλλακτική πρόταση για την ανάπτυξη και την επίτευξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος για τις επιχειρήσεις και τις περιφέρειες με όρους καινοτομίας, αειφόρου ανάπτυξης και απασχόλησης (Τοπάλογλου, 2011).

Σύμφωνα με τον Molle (2007), η εδαφική συνεργασία ανάμεσα στις χώρες, στις περιφέρειες και στους δήμους, συνδέεται στενά με τους στόχους της χωρικής ανάπτυξης. Στο επίπεδο ωστόσο χωρικής ανάπτυξης των συνοριακών περιοχών, συνήθως υπολείπεται των μητροπολιτικών περιφερειών και της ενδοχώρας, λόγω του περιμετρικού τους χαρακτήρα. Η διασυνοριακή συνεργασία στο πλαίσιο αυτό, μπορεί να δημιουργήσει συνέργιες και να δώσει αναπτυξιακή ώθηση ενθαρρύνοντας την κινητικότητα του εμπορίου, των επενδύσεων, των εργαζομένων αλλά και των ιδεών και της τεχνογνωσίας.

Το INTERREG συνέβαλλε σημαντικά στη διάχυση της ιδέας περί εδαφικής συνεργασίας στο διασυνοριακό, διαπεριφερειακό και διεθνικό επίπεδο αλλά και στην αποκαλούμενη ως «ευρωπαϊκοποίηση» του χωρικού σχεδιασμού (Giannakourou, 2005). Αναζητώντας κανείς την «ευρωπαϊκή» προστιθέμενη αξία του Προγράμματος INTERREG, θα μπορούσε να την εντοπίσει στα επιπρόσθετα αποτελέσματα της αναπτυξιακής προσπάθειας που καταβάλλουν οι εθνικές και περιφερειακές αρχές δίχως την κοινοτική χρηματοδότηση. Η προστιθέμενη αξία της εδαφικής συνεργασίας μπορεί να προκύψει μέσα από δύο κυρίως διαδικασίες, (α) από την επιθυμία αντιμετώπισης ενός περιφερειακού ζητήματος σ' ένα υψηλότερο επίπεδο χωρικού σχεδιασμού το οποίο δεν περιορίζεται στα σύνορα ενός κράτους και (β) από την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών, που οδηγούν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των τοπικών και περιφερειακών χωρικών πολιτικών.

Ο Dabinnett (2006), πηγαίνει ένα βήμα πιο πέρα υποστηρίζοντας ότι το INTERREG αποτελεί ουσιαστικά ένα διεθνικό πλαίσιο μεταφοράς «μάθησης» στο επίπεδο των πολιτικών, των θεσμών και των πρακτικών και η ΕΕ παίζει το ρόλο του διαμεσολαβητή, προσφέροντας ουσιαστικά ένα κοινό πλαίσιο προσδιορισμού και

κατανόησης ενός προβλήματος και μια κοινή εργαλειοθήκη ιδεών, μεθοδολογιών και καλών πρακτικών για την αντιμετώπισή του.

Υπάρχουν τέσσερις βασικοί τρόποι μέτρησης της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων INTERREG: 1) με την αναθεώρηση της οικονομικής προόδου, 2) με την ανάλυση της συμμετοχής από την άποψη της γεωγραφίας και το είδος του οργανισμού, 3) συνοψίζοντας τις δεσμεύσεις των εγκεκριμένων έργων και 4) συγκρίνοντας τα φυσικά αποτελέσματά τους για να προγραμματιστούν οι στόχοι και οι οικονομικές δεσμεύσεις (Bachtler et al., 2005). Ωστόσο, η προσέγγιση αυτή επικεντρώνεται πολύ περισσότερο στην διαδικασία παρά στις επιπτώσεις της εδαφικής συνεργασίας.

Όσο για ποσοτικά αποτελέσματα, μέσα από τη χρηματοδότηση της ΕΕ μπορούν να αξιοποιηθούν πρόσθετοι πόροι για την οικονομική ανάπτυξη (Martin και Tyler, 2006). Παράλληλα, η εδαφική συνεργασία μπορεί να έχει μια «ποιοτική επίπτωση», π.χ. μέσω των ευκαιριών για την ανταλλαγή εμπειριών και τη μάθηση, την υιοθέτηση καινοτόμων στοιχείων, διαδικασιών ή απαντήσεις στην εσωτερική πολιτική. Αν και τα τρία σκέλη του INTERREG έχουν την τάση να αντιμετωπιστούν χωριστά, τέσσερις εκβάσεις έχουν εντοπιστεί:

a. *Καινοτομία*: Ίσως περισσότερο από άλλα προγράμματα των Διαρθρωτικών Ταμείων, τα προγράμματα INTERREG αποτελούν ένα πρόσθετο στοιχείο στις πρωτοβουλίες εθνικής πολιτικής, καθώς, λόγω του διακρατικού τους χαρακτήρα, πολλά έργα θα ήταν απίθανο να είχαν πραγματοποιηθεί σε διασυνοριακό ή διακρατικό επίπεδο χωρίς την βοήθεια από την ΕΕ. Κατά το παρελθόν, το INTERREG υπήρξε το μοναδικό μέσο χρηματοδότησης της ΕΕ που ασχολήθηκε ρητά με την εδαφική ανάπτυξη και τη χωροταξία, την αύξηση της ευαισθητοποίησης των ευκαιριών βάσει του τόπου (Topaloglou et al. 2012).

b. *Μάθηση και ανταλλαγή γνώσεων και καλών πρακτικών*: η πιο ευρέως αναγνωρισμένη συμβολή των προγραμμάτων INTERREG είναι η ευκαιρία για μάθηση και την ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών στην πολιτική, η συμμετοχή του κοινού, η διοίκηση και οι διαδικασίες σχεδιασμού (Bachtler et al., 2005). Σύμφωνα με την Claire Colomb, συχνές ανταλλαγές εμπειριών και γνώσεων διευκολύνουν τη μάθηση ως την κύρια προστιθέμενη αξία του INTERREG (Colomb, 2007). Αυτός ήταν ένα συγκεκριμένος στόχος της Δέσμης C, η οποία έχει ως στόχο

να δημιουργήσει μάθηση σε ένα ευρύ φάσμα τομέων πολιτικής (συμπεριλαμβανομένων του χωροταξικού σχεδιασμού και της διασυνοριακής ανάπτυξης). Το ίδιο ισχύει και για το ESPON και INTERACT, μέρος της λειτουργίας των οποίων είναι η παραγωγή και διάδοση πληροφοριών και οι νέες προοπτικές.

c. *Διασυνοριακές σχέσεις*: οι δραστηριότητες του προγράμματος μπορούν να οδηγήσουν σε μια σημαντική αύξηση σε αριθμό, ένταση και δυναμική των διασυνοριακών επαφών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Έχει προταθεί ότι οι διασυνοριακές περιοχές μπορούν να χαρακτηριστούν ως «εδάφη για την εμφάνιση νέων διακρατικών φορέων και νέες ευκαιρίες για τους υφιστάμενους φορείς» (Perkmann, 1999). Έτσι, τα INTERREG πιστώνονται με την «εφεύρεση» νέων περιοχών ως χώρων και αρένων για συνεργασία σε διασυνοριακό και διακρατικό επίπεδο (Gualini, 2008). Ταυτόχρονα, νέες συνεργασίες ή δίκτυα δημιουργούνται και ισχυροποιούνται. Επιπλέον, ενθαρρύνεται η συμμετοχή των πολιτών. Ορισμένα προγράμματα έχουν θέσει ως στόχο την προώθηση της δημιουργίας δεσμών μεταξύ του πληθυσμού και των επιχειρήσεων (Topaloglou et al. 2012).

d. *Διεθνοποίηση και Αποκέντρωση*: από τη φύση τους, τα προγράμματα INTERREG φέρνουν σε επαφή τους περιφερειακούς πολιτικούς και διοικητικούς υπαλλήλους, κοινωνικούς και άλλους εταίρους και φορείς της κοινωνίας των πολιτών, δημιουργώντας ιδιωτικού και δημόσιου χαρακτήρα συνεργασίες. Η εδαφική συνεργασία φέρνει ένα ευρύ φάσμα φορέων στη διαδικασία προγραμματισμού και βοηθά να εξασφαλιστεί ότι τα έργα είναι πραγματικά bottom-up (Perkmann, 1999). Μπορεί έτσι να ενθαρρύνουν νέες δημόσιες αντιλήψεις των περιφερειών και τη δημιουργία νέων ταυτοτήτων, των θεσμών και των συστημάτων διασυνοριακής διακυβέρνησης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών φορέων στο πρόγραμμα INTERREG μπορεί να σημαίνει ότι εισάγουν ένα πεδίο μακρόχρονης συνεργασίας μεταξύ τους (Bachtler et al., 2005).

Η πολιτική συνοχής για την περίοδο 2007-2013 εφαρμόστηκε σε δύσκολες εποχές. Η Ευρώπη πλήγηκε από μια οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, η οποία μείωσε τις δημόσιες επενδύσεις, καθιστώντας τα κονδύλια της πολιτικής συνοχής ακόμα πιο ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Μια αξιολόγηση από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες για τη χρηματοδότηση της περιόδου 2007-2013 διαπίστωσε ότι οι επενδύσεις της πολιτικής συνοχής είχαν θετικά, απτά

αποτελέσματα, από τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τον θετικό αντίκτυπο στις περιφερειακές ανισότητες μέχρι την αύξηση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος επενδύθηκαν 346,5 δισεκατ. ευρώ για τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών και την προώθηση μιας ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης.

Από όσα αναφέρθηκαν παραπάνω αναδεικνύονται κάποια βασικά χαρακτηριστικά της διασυνοριακής συνεργασίας των ΟΤΑ μέσω των προγραμμάτων INTERREG. Θα πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι, μέχρι στιγμής, το εύρος της συνεργασίας αφορά κυρίως ζητήματα πολιτισμού, εκπαίδευσης και περιβάλλοντος. Η συνεργασία στους τομείς αυτούς είναι πολύ σημαντική και μπορεί να λειάνει το έδαφος για περαιτέρω επέκταση της συνεργασίας. Τα χρηματοδοτικά προγράμματα για την περίοδο 2014-2020 έχουν σχεδιαστεί με τρόπο που εστιάζεται περισσότερο στην επίτευξη αποτελεσμάτων, καθώς τα προγράμματα της περιόδου 2007-2013 δεν προσανατολιζόνταν πάντα αρκετά στην επίτευξη αποτελεσμάτων. Σήμερα, τα προγράμματα πρέπει να έχουν πιο συγκεκριμένους και σαφείς στόχους. Τα προγράμματα παρακολουθούνται στενά κατά τη διάρκεια της υλοποίησης ούτως ώστε να διασφαλίζεται η επίτευξη σαφώς καθορισμένων στόχων. Επίσης, πρέπει να αναφέρουν τα αποτελέσματα και την αποδοτικότητά τους ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Προκειμένου να διασφαλίζεται η ποιοτική εφαρμογή προγραμμάτων, υπάρχει πλέον ένα πλαίσιο επιδόσεων συνδεδεμένο με την αποδέσμευση ενός αποθεματικού επίδοσης. Οι επενδύσεις επικεντρώνονται στα βασικά θέματα και ενθαρρύνεται πιο ενεργά η ευρύτερη χρήση των χρηματοπιστωτικών μέσων.

Βιβλιογραφία

A. Αρθρογραφία

- ADE, Ex post evaluation of Cohesion Policy Programmes 2007-2013, financed by the European Regional Development Fund (ERDF) and Cohesion Fund (CF), March 2015.
- BACHTLER, J., TAYLOR, S. & OLEJNICZAK, K. 2005. A Study of the Mid Term Evaluations of INTERREG programmes for the programming period 2000 until 2006. Vienna: INTERACT Programme Secretariat.
- Bachtler, J., and Mendez, C. (2010). The reform of Cohesion policy after 2013: more concentration, greater performance and better governance? IQ-Net Thematic Paper No. 26(2) prepared as background for the IQ-Net Conference on 6-7 May 2010 in Brussels.
- Bachtler J., and Wishlade F. (2011). Regional Policy in Europe: Divergent Trajectories? Annual Review of Regional Policy in Europe. EoRPA Paper 11/01 prepared for the 32nd meeting of the EoRPA Regional Policy.
- Camagni R., (2011), ‘Local knowledge, national vision’: challenges and prospect for the EU regional policy, *Seminar on Territorial Dimension of Development Policies, Seminar Paper and Proceedings*, 18-19 July 2011, Ostroda, Poland.
- CEC (2008b). Fostering the Urban Dimension. Analysis of the Operational Programmes co-financed by the European Regional Development Fund (2007-2013). Brussels: Commission of the European Communities.
-
- CEC (2010), Communication from the Commission to the Council, EUROPE 2020, strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

- COLOMB, C. 2007. The Added Value of Transnational Cooperation: Towards a New Framework for Evaluating Learning and Policy Change. *Planning Practice & Research*, 22, 347-372.
- COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES 2008b. Regions 2020: An assessment of future challenges for EU regions. *Commission Staff Working Document*. Brussels: European Commission.
- COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES 2008b. Regions 2020: An assessment of future challenges for EU regions. *Commission Staff Working Document*. Brussels: European Commission.
- Dabinett, G. (2006) Transnational spatial planning—insights from practices in the European Union, *Urban Policy and Research*, 24(2), pp. 283–290.
- DAVIES, S., KAH, S. & WOODS, C. 2010. Regional Dimensions of the Financial and Economic Crisis. *European Policy Research Paper*.
- Deloitte Limited, «A quick guide to EU Funding 2014 – 2020», Nicosia 2014
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ 2014-2020», Βρυξέλλες, Μάρτιος 2014
- Giannakourou, G. (2005) Transforming spatial planning policy in Mediterranean countries: Europeanization and domestic change, *European Planning Studies*, 13(2), pp. 319–331.
- GUALINI, E. 2008. “Territorial cohesion” as a category of agency: the missing dimension in the EU spatial policy debate. *European Journal of Spatial Development*, 28, 1-22.
- Joenniemi P. and Sergunin A. (2012), *Laboratories of European Integration: City twinning in Northern Europe*, EUBORDERREGIONS FP7 Project Working Papers Series 1, Peipsi Center for Transboundary Cooperation.
- Local Government Association, «2014 – 2020: A guide to EU funding for councils», London, July 2015
- MARTIN, R. & TYLER, P. 2006. Evaluating the impact of the structural funds on Objective 1 regions: an exploratory discussion. *Regional Studies*, 40, 201-210.

- MIRWALDT, K., MCMASTER, I. & BACHTLER, J. 2009. Reconsidering Cohesion Policy: The Contested Debate on Territorial Cohesion. *European Policy Research Paper*. European Policies Research Centre, University of Strathclyde.
- Molle, W. 2007 *European Cohesion Policy*, London, Routledge.
- Πανάγος, Α. (2007). Ευκαιρίες ενίσχυσης των ΟΤΑ από τη ΚΠ JESSICA: Ναυτεμπορική 23524, 13.09.2007
- PANTEIA, INTERREG III Community Initiative (2000-2006) Ex-Post Evaluation Final Report. Zoetermeer, May 2010.
- PERKMANN, M. 1999. Building governance institutions across European Borders. *Regional Studies*, 33, 657-667.
- Τοπάλογλου Λ., Πετράκος Γ. (2008), «Σύνορα Ολοκλήρωση και Ανάπτυξη: Η νέα γεωγραφία των διασυνοριακών οικονομικών σχέσεων» Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- Τοπάλογλου Λ. (2011), «Οι Ευρωπαϊκές Πολιτικές Εδαφικής Συνεργασίας και οι επιπτώσεις τους στην ανάπτυξη και στις χωρικές πολιτικές».
- Topaloglou et al (2012), «Αναζητώντας σχέσεις ανάμεσα στη χωρική συνεργασία & στη χωρική ανάπτυξη στην Ευρώπη», θεματικός άξονας: Χωρικός Σχεδιασμός (Χωροταξία – Πολεοδομία) και Ανάπτυξη, Βόλος: ΤΜΧΠΠΑ
- Topaloglou, L., Kallioras, D. Manetos, P. and Petrakos, G. (2005). 'A Border Regions Typology in the Enlarged European Union' *Journal of Borderland Studies* 20 (2).
- Τοπάλογλου, Λ. (2009). «Το νέο τοπίο συνόρων στην Ευρώπη» *Αγορά Χωρίς Σύνορα*, 15 (1).
- Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών (2007), “EUROPEAN TERRITORIAL COOPERATION PROGRAMME GREECE – ITALY 2007-2013”,
- Χριστοφάκης Μ. (2001), *Τοπική ανάπτυξη και περιφερειακή πολιτική*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2001.

B. Διαδικτυακές Πηγές

- Barca F., (2011). Conclusion. Alternative Approaches to Development Policy: Intersections and Divergences. In: *Regional Outlook 201*. Paris: Organisation for

Economic Co-operation and Development, forthcoming,
http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/policy/future/pdf/report_barca_v0306.pdf

- Böhme, K., Doucet, P., Komornicki, T., Zaucha, J., and Świątek, D. (2011). How to Strengthen the Territorial Dimension of ‘Europe 2020’ and the EU Cohesion Policy. REPORT based on the Territorial Agenda 2020 prepared at the request of the Polish Presidency of the Council of the European Union, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/challenges2020/2011_territorial_dimension_eu2020.pdf
- CEC (2009a). *Territorial cohesion: unleashing the territorial potential*, Background document to the Conference on Cohesion Policy and Territorial Development: Make Use of the Territorial Potential!, 10-11 December, Kiruna, Sweden.
- http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/kiruna_20091211.pdf.
- DG REGIO. 2009. Macro-regional strategies in the European Union http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/pdf/macoregional_strategies_2009.pdf
- Επίσημη Ιστοσελίδα Περιφερειακής Πολιτικής ΕΕ. Inforegio - Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Συνοχής στην Ελλάδα, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/country2009/el_el.pdf,
- Επίσημη Ιστοσελίδα Περιφερειακής Πολιτικής ΕΕ (2002). Η Πολιτική Συνοχής 2007- 2013 (Παρατηρήσεις και Επίσημα Κείμενα), http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_el.pdf
- Επίσημη Ιστοσελίδα Περιφερειακής Πολιτικής ΕΕ (2008). Οι Διαρθρωτικές Πολιτικές και τα Εδάφη της Ευρώπης: Συνεργασία χωρίς Σύνορα http://ec.europa.eu/regional_policy/interreg3/documents/cooperation_el.pdf
- Επίσημη Ιστοσελίδα ΕΕ. Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/general_framework/g24235_el.htm
- Επίσημη Ιστοσελίδα Περιφερειακής Πολιτικής ΕΕ (2008). Inforegio 26 EU Cohesion Policy 1988-2008: Investing in Europe’s Future

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26_en.pdf

- Επίσημη Ιστοσελίδα Περιφερειακής Πολιτικής ΕΕ. European Neighbourhood and Partnership Instrument, CBC Strategy Paper 2007-2013, http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/country/enpi_crossborder_cooperation_strategy_paper_en.pdf
- European Commission, “The programming period 2014-2020 - Guidance document on evaluation plans”, April, 2014
- European Investment Bank, <http://www.eib.org/>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΕΤΠΑ, http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/el/funding/erdf/
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ε.Κ.Τ., <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=el>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ταμείο Συνοχής, http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/el/funding/cohesion-fund/
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΕΓΤΑΑ, http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/index_el.htm
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΕΤΘΑ, http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff/index_el.htm
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Κοινοτική Πρωτοβουλία «JESSICA», <https://www.jessicafund.gr/>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΕΤΕπ, http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/eib/index_el.htm
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Απόφαση C (2008) 1132/ 28/03/2008, http://ec.europa.eu/regional_policy/el/atlas/programmes/2007-2013/crossborder/operational-programme-greece-italy
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Κανονισμός 1080/2006, https://www.ependyseis.gr/sub/espa/files/1080_06.pdf
- Παπαδημούλης Δ. (2015), Οδηγός Χρηματοδοτήσεων για Περιφέρειες, Δήμους, ΜΚΟ, Επιχειρήσεις, http://esyne.gr/wp-content/uploads/2013/05/odigos-june2015_web.pdf
- Τοπάλογλου, Λ. (2009). *Πολιτικές Διασυνοριακής Συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ΕΣΔΟ, <http://esdo.teilar.gr/synedria/esdo2009/ORAL/TOPALOGLOU.pdf>

- URBANETS / Sustainable Management of Urban Networks with the Use of ICT, <http://www.greece-italy.eu/component/projects/?view=item&id=13&Itemid=8>

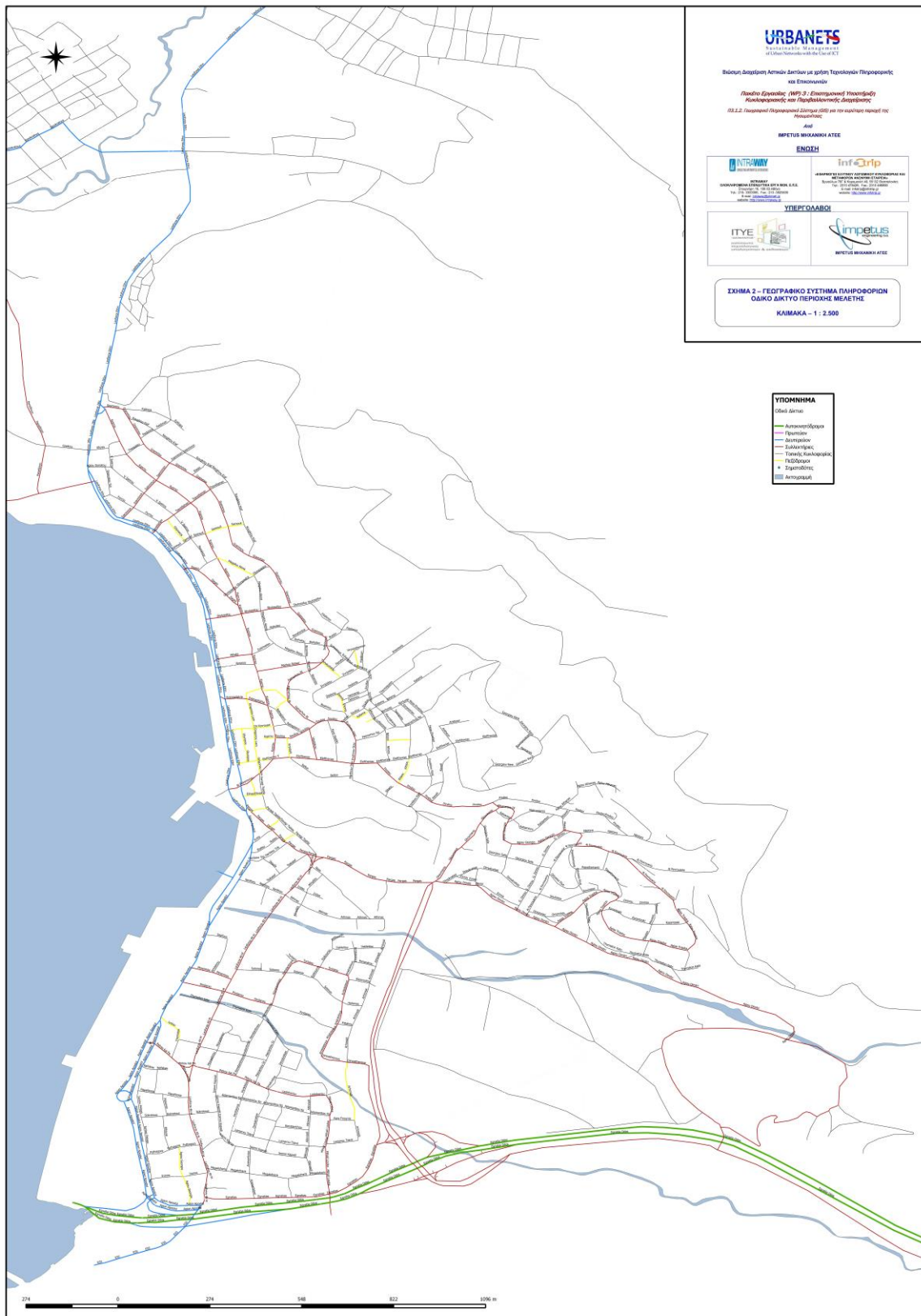
C. Ευρωπαϊκοί Κανονισμοί & Ελληνική Νομοθεσία

- Κανονισμός 1260/1999 (L 161/1) του Συμβουλίου της 21.6.1999 περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά Ταμεία
- Κανονισμός 1783/1999 (L 213/1) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12.7.1999 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
- Κανονισμός 1828/2006 (L 371/1) της Επιτροπής, της 8.12.2006, για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
- Κανονισμός 1159/2000 (L 130/30) της Επιτροπής, της 30.05.2000, για τις δράσεις πληροφόρησης και δημοσιότητας που πρέπει να αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη σχετικά με τις παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων
- Ανακοίνωση 2004/C226/02 της Επιτροπής της 2.9.2004 που θεσπίζει κατευθυντήριες γραμμές για μια κοινοτική πρωτοβουλία η οποία αφορά τη διασυνοριακή συνεργασία και έχει ως στόχο την αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη του ευρωπαϊκού εδάφους (INTERREG III)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής της 28.4.2000 (L 161/1) σχετικά με τη θέσπιση γενικών κατευθύνσεων για μια κοινοτική πρωτοβουλία που αφορά τη διευρωπαϊκή συνεργασία με σκοπό την ενθάρρυνση της αρμονικής και ισόρροπης ανάπτυξης του ευρωπαϊκού εδάφους (INTERREG III)
- Απόφαση 2006/769/ΕΚ (L 312/47) της Επιτροπής της 31.10.2006, σχετικά με την κατάρτιση του καταλόγου των περιφερειών και των περιοχών που είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης στο πλαίσιο των διασυνοριακών και διακρατικών σκελών του στόχου Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία για την περίοδο 2007 έως 2013

- REGULATION (EC) No 1638/2006 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 24 October 2006 laying down general provisions establishing a European Neighborhood and Partnership Instrument, <http://www.interreg.gr/images/nomothesia-en/1638%202006.pdf>
- Νόμος 2860/2000 (ΦΕΚ 251/Α/14.11.2000) Διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχος του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και άλλες διατάξεις
- Νόμος 3463/2006 (ΦΕΚ 114/Α/8.6.2006) Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων
- Νόμος 3614/2007 (ΦΕΚ Α' 267/Α/3.12.2007) Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Η περιοχή μελέτης του έργου

Η περιοχή μελέτης του Δήμου Ηγουμενίτσας στο πλαίσιο του έργου URBANETS³⁴

³⁴ Πηγή: Δήμος Ηγουμενίτσας, www.urbanets.eu

Κατάλογος Συμβάντων & Μετρήσεων³⁵

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΔΕΙΚΤΗΣ Εκτίμησης /Αξιολόγησης	ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΥ		ΖΩΝΗ ΕΠΙΡΡΟΗΣ	ΣΕΝΑΡΙΟ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ	ΜΗΝΥΜΑ WEB / E-MAILS	ΜΗΝΥΜΑ VMS	
			ΧΑΜΗΛΗ ΤΙΜΗ	ALARM				VMS 1 - 49 Μαρτίριων	VMS 2 - Εθν Αντίστασης-28ης Οκτωβρίου
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ									
A	Απεργία στο λιμάνι με αποτέλεσμα την συμφόρηση επί της Λεωφ. 49 Μαρτίριων, το τμήμα της από την οδό Απ. Πέτρου και Παύλου έως την οδό Ξάνθου.	Κυκλοφοριακός φόρτος για 15 συνεχόμενα λεπτά εντός της ώρας ή/και ωριαίος φόρτος κυκλοφορίας ανά λωρίδα.	400 vphl	450 vphl	Οδικά τμήματα – συνδέσμοι (links) που επηρεάζονται από το συμβάν (Λεωφ. 49 Μαρτίριων και Πάργας)	Μονοδρόμηση της Λεωφ. 49 Μαρτίριων έως την οδό Ξάνθου – συμβολή τροχαίας και Αμειναρχείου.	Προς κέντρο: Εγνατία – Περιφερειακή - Πάργας - Σας ευχαριστούμε για την κατανόηση Εξόδος από το κέντρο: Πάργας - Περιφερειακή - Εγνατία - Σας ευχαριστούμε για την κατανόηση	Συμφόρηση στην Λεωφ. 49 Μαρτίριων	Συμφόρηση στην Λεωφ. 49 Μαρτίριων
B	Συμφόρηση επί της οδού Κύπρου στο τμήμα από την οδό 8ης Δεκεμβρίου έως την οδό Δαγκλη	Κυκλοφοριακός φόρτος για 15 συνεχόμενα λεπτά εντός της ώρας ή/και ωριαίος φόρτος κυκλοφορίας ανά λωρίδα.	500 vphl	550 vphl	Οδικά τμήματα – συνδέσμοι (links) που επηρεάζονται από το συμβάν (Κύπρου και Εθν. Αντίστασης).	Συμβολή τροχαίας για το ενδεχόμενο προσωρινής αλλαγής φοράς μονοδρόμησης της οδού Γράμμου από Ρόδοι έως και Ολυμπιάδας.	Συμφόρηση στην οδ. Κύπρου, προτείνουμε τα Ι.Χ. να επιλέξουν την διαδρομή: 8ης Δεκεμβρίου – Ελευθερίας – Κ. Βασιλική – Σουλίου-Θερμοπύλων –Ολυμπιάδας –Κύπρου - Σας ευχαριστούμε για την κατανόηση	Συμφόρηση στην οδό Κύπρου	Συμφόρηση στην οδό Κύπρου
Γ	Συμφόρηση επί της οδού Πάργας στο τμήμα από την οδό Εθν. Αντίστασης έως την Λεωφ. 49 Μαρτίριων	Κυκλοφοριακός φόρτος για 15 συνεχόμενα λεπτά εντός της ώρας ή/και ωριαίος φόρτος κυκλοφορίας ανά λωρίδα.	450 vphl	500 vphl	Οδικά τμήματα – συνδέσμοι (links) που επηρεάζονται από το συμβάν (Εθν. Αντίστασης, Αγ. Αποστόλων, Λεωφ. 49 Μαρτίριων).	Συμβολή τροχαίας για το ενδεχόμενο προσωρινής αλλαγής φοράς μονοδρόμησης οδού Ξάνθου από Αγ. Αποστόλων έως Λεωφ. 49 Μαρτίριων.	Συμφόρηση στην οδό Πάργας, προτείνουμε την διαδρομή: Αγ. Αποστόλου – Ξάνθου - Λεωφ. 49 Μαρτίριων - Σας ευχαριστούμε για την κατανόηση.	Συμφόρηση στην οδό Πάργας	Συμφόρηση στην οδό Πάργας
Δ-Α	Συμφόρηση επί της οδού Αγ. Αποστόλων μετά το άνοιγμα της οδού Αγ. Αποστόλων	Κυκλοφοριακός φόρτος για 15 συνεχόμενα λεπτά εντός της ώρας ή/και ωριαίος φόρτος κυκλοφορίας ανά λωρίδα.	450 vphl	500 vphl	Οδικά τμήματα – συνδέσμοι (links) που επηρεάζονται από το συμβάν (Εθν. Αντίστασης, Αγ. Αποστόλων, Λεωφ. 49 Μαρτίριων).	Συμβολή τροχαίας για το ενδεχόμενο παρακάμψης κυκλοφορίας μέσω της Λεωφ. 49 Μαρτίριων.	Συμφόρηση στην οδό Αγ. Αποστόλων, προτείνουμε την διαδρομή: Λεωφ. 49 Μαρτίριων - Σας ευχαριστούμε για την κατανόηση	Συμφόρηση στην οδό Αγ. Αποστόλων	Συμφόρηση στην οδό Αγ. Αποστόλων
E	Συμφόρηση επί της οδού Εθν. Αντίστασης στο τμήμα από 8ης Δεκεμβρίου έως την οδό Δαγκλη, το ρεύμα εξόδου από το κέντρο (μόνο 1 λωρίδα υπάρχει τώρα)	Κυκλοφοριακός φόρτος για 15 συνεχόμενα λεπτά εντός της ώρας ή/και ωριαίος φόρτος κυκλοφορίας ανά λωρίδα.	450 vphl	500 vphl	Οδικά τμήματα – συνδέσμοι που επηρεάζονται από το συμβάν (Εθν. Αντίστασης, Κύπρου)	Συμβολή τροχαίας για το ενδεχόμενο προσωρινής απαγόρευσης στάθμευσης από μια πλευρά της οδού Κύπρου και για τα ΙΧ να ενθαρρυνθεί η εναλλακτική διαδρομή του σεναρίου – συμφόρηση επί της Κύπρου.	Συμφόρηση στην οδ. Εθν. Αντίστασης ρεύμα εξόδου από το κέντρο, προτείνουμε τα Ι.Χ. να επιλέξουν την διαδρομή: 8 ^η Δεκεμβρίου – Ελευθερίας – Κ. Βασιλική – Σουλίου-Θερμοπύλων –Ολυμπιάδας –Κύπρου - Σας ευχαριστούμε για την κατανόηση.	Συμφόρηση στην οδό Εθνικής Αντίστασης	Συμφόρηση στην οδό Εθνικής Αντίστασης
	Παρκινγκ ΟΛΗΓ	Ελεύθερες Θέσεις Σταθμευσης	250 οχημ	285 οχημ	Οδικά τμήματα που επηρεάζονται (Εθν Αντίστασης και Κύπρου)	N/A	Ελεύθερες Θέσεις Σταθμευσης Παρκινγκ ΟΛΗΓ = 15	Ελεύθερες Θέσεις Σταθμευσης Παρκινγκ ΟΛΗΓ = 15	Ελεύθερες Θέσεις Σταθμευσης Παρκινγκ ΟΛΗΓ = 15
	Παρκινγκ Κτηματικής (έναντι Ι. Ναού Ευαγγελιστρίας)	Ελεύθερες Θέσεις Σταθμευσης	75 οχημ	85 οχημ	Οδικά τμήματα που επηρεάζονται (Εθν Αντίστασης και Κύπρου)	N/A	Ελεύθερες Θέσεις Σταθμευσης Παρκινγκ Ι. Ναού Ευαγγελιστρίας = 5	Ελεύθερες Θέσεις Σταθμευσης Παρκινγκ Ι. Ναού Ευαγγελιστρίας = 5	Ελεύθερες Θέσεις Σταθμευσης Παρκινγκ Ι. Ναού Ευαγγελιστρίας = 5
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ									
1	28ης Οκτωβρίου (έξο από το Εθνικό Ίδρυμα Νόστιτος)	mg/m3	350	400	Οδικά τμήματα – συνδέσμοι (links) που επηρεάζονται από το συμβάν -28ης Οκτωβρίου και Εθν. Αντίστασης	Συμβολή τροχαίας/ Αμειναρχείου για το ενδεχόμενο υψηλής κυκλοφοριακής φόρσης της οδού 28ης Οκτωβρίου και Εθν. Αντίστασης	Συμφόρηση στην οδ. 28ης Οκτωβρίου - Υψηλή ατμοσφαιρική ρύπανση		Συμφόρηση στην οδ. 28ης Οκτωβρίου - Υψηλή ατμοσφαιρική ρύπανση
2	Parking ΟΛΗΓ (Εθνικής Αντίστασης)	mg/m3	350	400	Οδικά τμήματα – Εθνικής Αντίστασης (από Δαγκλη έως Πάργας)	Απαγόρευση Σταθμευσης επί της Οδού Εθν. Αντίστασης (κατεύθυνση προς το κέντρο)	Συμφόρηση στην οδό Εθνικής Αντίστασης - Υψηλή Ατμοσφαιρική Ρύπανση		Συμφόρηση στην οδό Εθνικής Αντίστασης - Υψηλή Ατμοσφαιρική Ρύπανση
3	Πάργας και Π. Τσαλδάρη	mg/m3	350	400	Οδικά τμήματα – Λεωφ. 49 Μαρτίριων, Πάργας και Τσαλδάρη	Μονοδρόμηση της Λεωφ. 49 Μαρτίριων έως την οδό Ξάνθου – συμβολή τροχαίας και Αμειναρχείου.	Συμφόρηση στην οδό Πάργας ή/ και Τσαλδάρη (με πιθανή προκταση στην οδό Κύπρου) -TEIMS - Υψηλή Ατμοσφαιρική Ρύπανση		Συμφόρηση στην οδό Πάργας ή/ και Τσαλδάρη (με πιθανή προκταση στην οδό Κύπρου) -TEIMS - Υψηλή Ατμοσφαιρική Ρύπανση
4	Απ. Πέτρου και Παύλου (Κανατικό Γραφείο Λαδοχωριού)	mg/m3	350	400	Οδικά τμήματα -Αγ. Αποστόλων	Συμβολή τροχαίας/ Αμειναρχείου για το ενδεχόμενο υψηλής κυκλοφοριακής φόρσης της οδού Αγ. Αποστόλων ή/και 49 Μαρτίριων	Συμφόρηση στην οδό Αγ. Αποστόλων ή/ και 49 Μαρτίριων (TEIMS) - Υψηλή Ατμοσφαιρική Ρύπανση		Συμφόρηση στην οδό Αποστόλων ή/ και 49 Μαρτίριων (TEIMS) - Υψηλή Ατμοσφαιρική Ρύπανση

³⁵ Πηγή: Δήμος Ηγουμενίτσας, www.urbanets.eu